O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

TOSHKENT

Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 130 (9.168) * 1998 йил 4 ноябрь, чоршанба * Сотувда эркин нархда

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти девонида кеча мамлакат соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш Давлат дастури лойиҳасининг муҳокамасига бағишланган кенгаш бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди.

● Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра Исмоил Жўрабеков пенсияга чиқиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари — Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири вазифасидан озод этилди.

● Вазирлар Маҳкамаси ижтимоий мажмуининг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни ўтказишда шуҳратпарастлик, дабдабабозлик, исрофгарчиликнинг олдини олишга доир Фармонининг ижросига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди.

● Бугун Ўзбекистонга АҚШ Давлат котибининг МДҲ мамлакатлари билан ўзаро алоқалар бўйича махсус маслаҳатчиси элчи С. Сестанович келади.

● Тошкентда Ўзбекистон—Америка «Мармар» қўшма корхонасининг маркетинг хизмати ўз фаолиятини бошлади.

● Фарғона тумани марказида «Водил-2» газ тақсимлаш станцияси ишга туширилди. Шу туфайли туман аҳолисини қишли-қировли кунларда газ билан мунтазам таъминлаш имконияти яратилди.

● Қорақалпоғистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигида қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш масалаларига бағишланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди.

● Жиззах вилоятида Япониянинг «Ниссе-Иваи» корпорацияси билан ҳамкорликда ёзги ва кузги мавсумда ипак қуртини парваришлаш бўйича тажриба ўтказилди. Ана шунинг натижасида режадаги 360 тонна ўрнига 410 тонна пилла етиштирилди.

● Янгиқўрғон туманидаги Ғазнон қишлоғида 422 ўринли янги мактаб фойдаланишга топширилди.

● Мамлакатимиз мустақиллигининг 7 йиллигига бағишлаб эълон қилинган «Энг улуғ, энг азиз» танловида мусаввирлар томонидан яратилган ва саралаб олинган энг яхши асарларга нуфузли ҳайъат томонидан якун чиқарилди. Биринчи ўрин «Момолар замини» асари учун Ўзбекистон халқ рассоми, академик Акмал Икромжоновга берилди.

● Польша Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонасида ушбу давлат мустақиллиги тикланганлигининг 80 йиллиги муносабати билан матбуот анжумани бўлиб ўтди.

● Навоий шаҳрида «Кимё, кимё технологиясининг муаммолари ва истиқболлари» мавзуида илмий-техник анжуман бўлиб ўтди.

● БМТнинг Тошкентдаги ваколатхонасида «ОИТС, жинсий йўллар билан юқадиган касалликлар ва гиёвандлик хавфига ҳар томонлама курашишга кўмаклашиш» лойиҳасининг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

ЖАҲОНДА

● Бугун Россия Давлат думаси Президент саломатлигининг аҳволи бўйича қонун лойиҳасини кўриб чиқиш режасида.

● Россия Федерацияси Президенти Борис Ельциннинг Фармонига кўра «Газпром»нинг федерал мулкчилигида бўлган акцияларнинг 5 фоизи кимошди савдосида сотилади.

● БМТ Хавфсизлик Кенгаши Бағдоднинг Ироқ ҳудудида БМТ махсус комиссияси фаолиятини тўхтатиш ҳақидаги қарорини якдиллик билан қоралади.

● ГФР канцлери Герхард Шрёдер Лондонга қилган ўзининг дастлабки хорижий ташрифи пайтида Буюк Британия Бош вазири Т. Блэр билан кенг кўламдаги масалалар юзасидан музокаралар олиб борди.

● Туркия полициясининг берган маълумотига кўра, полиция томонидан ақидапарастларнинг исёнга уриниши олди олинган. Улар Туркия Республикасининг 75 йиллиги байрам қилинаётган пайтда Мустафо Камол Ота-турк мавзолейини портлатишга тайёргарлик кўрганлар.

● Хитой ва АҚШ махсус махфий хизматлари Хитойнинг жанубида гиёвандлик моддаларини ташиб ўтишни назорат қилувчи яширин электрон станция ўрнатилди. Бу станция доимий ҳаракатда бўлиб, уни 10 хизматчи бошқаради.

● Эрон Афғонистон билан бутун чегара бўйлаб кенг миқёсдаги ҳарбий машқлар ўтказди. Бу машқларда 270 минг аскар ва юзлаб танклар қатнашмоқда.

● БМТ Хавфсизлик Кенгаши Ливияга қарши эълон қилган жазо чораларини бекор қилмаслигини билдирди.

● Марказий Америка узра рўй берган кучли «Митч» тўфонининг кучи соатига 320 километргача етди. Ҳозиргача қутқарувчилар 431 кишининг мурдасини топдилар, 1,8 минг аҳоли бедарак йўқолган. Никарагуанинг бошқа тегараларида 225 киши ҳалок бўлган, 414 минг киши бошпанасиз қолган. Гондурасда ҳалок бўлганларнинг сони 250 кишидан ортди. Табиатнинг ушбу офати туфайли минтақа давлатлари кўрган зарар 1 миллиард доллардан зиёдни ташкил этди.

● Германия полицияси МДҲ мамлакатлари муҳожирларини ноқонуний равишда ГФР ҳудудига ўтказиш билан шуғулланаётган жиноий гуруҳни фош қилди.

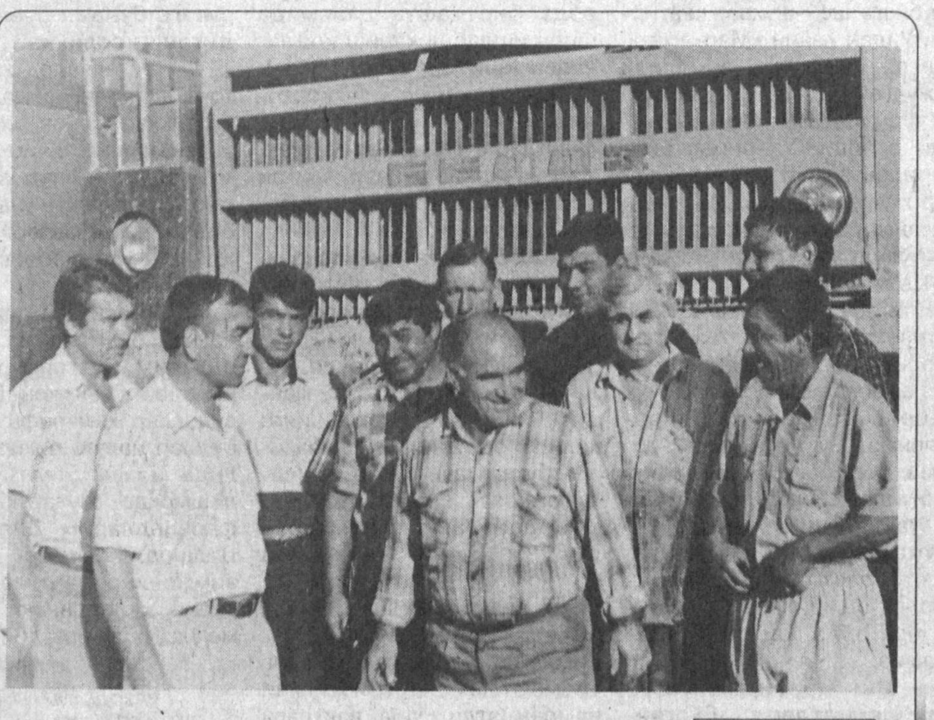

Транспорт

ЮКЛАР — ЎЗ ВАҚТИДА

Шаҳримизда бунёд этилаётган уйларга қараб кўзимиз қувнайди. Айниқса, кейинги йилларда кетма-кет қад ростлаган мавзеларни айтмайсизми! Мана шу уйларни қураётган қурувчиларга яқиндан кўмакдош бўлган транспорт ходимларининг ҳам хизматлари алоҳидадир.

— Бизнинг 9-автожамланма «Тошқурилиштранс»га қарашли очиқ турдаги акционерлик жамияти тармоғида бўлиб, шаҳримиздаги барча қурилиш иншоотларига хизмат кўрсатамиз, — дейди директор ўринбосари, эксплуатация бўлими бошлиғи Ниёз Кулебоев. — Бугунги кунда 450 дан ортиқ ҳайдовчи турли русумдаги 300 та юк машинасини бенуқсон бошқараётир. Улар ҳар бир қурилиш материаллари корхоналари ортган юкларни ўз вақтида қурилиш майдонларига етказиб беришаётир.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СУРАТДА: бир гуруҳ ҳайдовчилар навбатдаги иш режаси ҳақида суҳбатлашишмоқда.

Усмон Усмонов олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг
ҚАРОРИ

ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИДА САЙЛОВ ЎТКАЗИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддасига ҳамда «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунининг 1-моддасига мувофиқ, 1998 йил ноябрь-декабрь ойларида фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари раисларининг (оқсоқолларининг) ва улар маслаҳатчиларининг ваколат муддати тугаши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларига 1998 йил ноябрь-декабрь ойларида фуқаролар йиғинларининг раислари (оқсоқоллари) ҳамда уларнинг маслаҳатчилари сайловини ўтказишни ташкил этиш, шунингдек, давлат ҳокимияти органларининг айрим ваколатларини фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларига аста-секин ўтказа бориш тўғрисидаги концепциядан келиб чиқиб, фаоллар, манфаатдор мансабдор шахслар ва мутахассисларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқларини кенгайтириш масалаларига доир таклифларини ўрганиш тавсия этилсин.

2. Туман ва шаҳар ҳокимлари фуқаролар йиғинларига тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишда, кадрлар танлашда кўмаклашсинлар.

3. Фуқаролар йиғинларига, туман ва шаҳар ҳокимларига йиғинлар раислари ва уларнинг маслаҳатчилари вазифасига ташкилотчилик қобилиятига ва катта обрў-эътиборга, етарли билим даражасига эга бўлган, янги демократик қадриятларни тез ўзлаштира олувчи, фуқаролар ташаббусларини қўллаб-қувватлашга ва уларни амалга оширишни таъминлашга қодир одамларни танлаш тавсия этилсин.

4. Олий Мажлис Котибияти:

сайлов билан боғлиқ ташкилий тадбирлар ўз вақтида ўтказилишини, қонун ҳужжатлари бир хилда қўлланилишини, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқларини кенгайтириш масалаларига доир таклифлар тўпланиши ва умумлаштирилишини таъминласин;

фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида сайлов ўтказишни ташкил этишга доир тавсияларни, шунингдек, зарур ҳужжатларнинг нусхаларини жойларга жўнатсин;

фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида сайлов ўтказишга тайёргарлик кўришда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида жойларга Котибият ходимларини юборишни назарда тутсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 3 ноябрь.

Ўзбекистон «Маҳалла» жамғармаси фаолларининг мурожаатномаси

ЭЛ-ЮРТ ОДАТЛАРИ, АНЪАНАЛАРИ МУҚАДДАСДИР

Тўй-ҳашамларга, оилавий тантаналарга, маърака ва маросимларга — биз ҳам масъулмиз

Азиз юртдошлар!

Муҳтарам маҳалла раислари, фидойи фаоллар!

Азиз ва муътабар отахонлар ва онахонлар!

Нурли келажак соҳиблари — марду майдон ўғил-қизларимиз!

Тақдирга шоён таҳсинлар бўлсинким, Ўзбекистон Мустақиллигининг беназир афзалликларини барча жабҳалардаги туб ижодий ўзгаришларда, тарихий юксалиш, янгиланиш ва тикланишларда аён кўриб турибмиз.

Энг муҳими, йўлбошчимиз Ислом Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда қарор топган тинчлик, барқарорлик, осойишта яшаш, яратувчилик меҳнати билан шуғулланиш, тўй-маъракаларни, ҳайиту ҳашарларни яйраб-яшнаб ҳамжиҳатликда, орзу-ҳавасла ўтказиш, эмин-эркин эътиқод қилишдек фарахбахш муҳит яратиб берилгани билан ҳар қанча ифтихор этсак арзийди.

Мустақил Ўзбекистонимиз дунёга юз тутмоқда. Жаҳон ҳамжамиятининг турли давлат ва етакчи тузилмалари билан тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли муносабатлар ўрнатилмоқда, диёримизда фуқароларимизга муносиб, фаровон ҳаёт тарзини таъминлайдиган, мустақил ҳуқуқий, миллий, демократик фуқаролик давлати бунёд этилмоқда.

Таассуфки, айни вақтда баъзан эзгулик, ҳимоят йўлидаги зафарли одимларимизни, саъй-ҳаракатларимизни, илдам ривожланиб, тараққий этиб бораётган Ўзбекистонимизни, адолатли, ўзига хос, оқилона ташқи ва ички сиёсатимизни туб инсонпарварлик моҳиятини чуқур англаб, қадр-қимматига етолмаётган ёки кўролмаётган, атайлаб уни сусайтирмоқчи бўлаётган, бегоналарнинг ҳаром луқмасига илиниб, зарарли ишларга қўл ураётган, ўзини йўқотган, оёғи ердан узилган кимсалар ҳам учраб қолмоқда.

Президентимиз Ислом Каримовнинг куни кеча эълон қилинган, халқимиз диққат қилаётган долзарб масалага қаратилган Фармонда жуда тўғри кўрсатилганидек, кейинги вақтларда тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни, марҳумлар хотираларига бағишланган тадбирларни ўтказишда мамлакатимизнинг кўп жойларида шуҳратпарастлик, дабдабабозлик, исрофгарчиликка йўл қўяётган эл-юрт одатлари ва анъаналарини менсимай, ўзини кўз-кўз қилиш, атрофда яшаётган одамларнинг ҳол-аҳволини инобатга олмай эскидан қолган асоратларга ёпишиб олган, лавозимини суиистеъмол қилаётган раҳбарлар, манманликка берилиб кетган ҳавойи мансабдорлар, пулдорлар соғлом турмуш тарзимизга доғ туширмоқдалар. Улар ўзларининг номақбул ҳаракатлари билан маҳаллаларда, истиқомат жойларида яхши муҳитнинг бузилишига сабабчи бўлмоқдалар, оддий одамларнинг нафсониятларига тегмоқдалар, уларнинг адолатга, умуман давлат ҳокимиятига бўлган ишончига зиён етказмоқдалар. Энг хунуги, ўтганларнинг хотирасига бағишланган маъракаларни ўтакетган дабдабали равишда ўтказиб, ота-боболаримиздан қолган миллий расм-русумларимизга путур етказмоқдалар, муқаддас анъаналаримизнинг обрўсизланишига сабабчи бўлмоқдалар.

Шу боис ҳаммамиз, умримизнинг кўп қисми ўтадиган маҳаллаларда ҳозирги кунда ҳар қачонгидан ҳушёр турмоғимиз, истиқлолни мустаҳкамлаш, унга гард юқтирмаслик йўлида қўлимиздан келганча ўз ҳиссамизни қўшмоғимиз даркор.

Нафсга берилиб, исрофгарчиликка йўл қўяётган, мол-дунё орттириш учун амал кетидан қувишни ўзига касб қилиб олган, ҳақ йўлдан озганларга қарши муросасиз бўлмоғимиз, жамоа ва жамият манфаатини қаттиқ туриб ҳимоя қилишимиз лозим. Ҳар бир маҳаллада она юртимиз манфаатлари йўлида халқ ва миллат эҳтиёжи учун қайишиш, тартиббузарларнинг режаларига қарши қалқон бўлиб туриш виждоний бурчимиздир. Фуқаро ва давлат ўртасидаги муносабатларда инсон манфаатларини устувор тутган ҳолда фаолият кўрсатиш асосий йўлимиздир. Мамлакатимизда бугун фаолият кўрсатаётган 12 мингга яқин маҳалла атрофига уюшган аҳли жамоа ўлкамизда амалга оширилаётган улуғвор режаларга, эътиқодий қадриятларимизни, шарқона юксак ахлоқ-одобимизни, чин инсоний, холис муносабатларни тиклашга, ривожлантиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишларига тилакдошмиз.

Маҳаллалар — ҳамиша жамиятни тўғри йўлда тараққий эттиришда камарбаста бўлиб келган, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Бунда маҳалла раисларининг, оқсоқолларнинг ўрни, масъулияти ниҳоятда катта, мураккаб. Яқинда ўтказилган шаҳодат синови шуни кўрсатдики, маҳалладошлари сайлаб қўйган асосий кўпчилик раислар бу вазифаларни ўташга қодир зотлардан иборат. Афсуски, шоли курмаксиз бўлмайди, деганларидек, баъзи маҳалла оқсоқоллари ўз мансабларида юзакичиликка йўл қўйганликларини, ўз билим ва малакаларини ошириш тўғрисида қайғурмасликларини, лавозимларини суиистеъмол қилганликларини, молия интизомини бузганликларини ҳам кузатамиз. Энг ёмони, маҳаллаларда айрим раисларнинг амалдаги қонун-қоидаларда белгиланган асосий вазифаларини бажаришдан ожиз бўлиб сўзлари ўтмай қолганлигини, юқоридагидек иллатларнинг илдиз отишига йўл қўйилганлигини кўрамиз. Келинг, азиз дўстлар, катта ҳаётий тажрибага, аҳоли ўртасида алоҳида обрў-эътиборга эга бўлган инсонпарвар, ҳалол, холис, адолатли кишиларни ижтимоий фаолиятга кенгроқ жалб этайлик. Бу тадбир умумий манфаатларга мосдир.

Эзгу қадриятларимиз, муқаддас динимиз, урф-одатларимиз ва анъаналаримизни тиклаш, ҳурмат қилишга қаратилган янги Фармонда белгиланган вазифаларни тўла амалга оширилишига эришайлик. Бунда маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари ва жамоат ташкилотларининг иш фаолиятларини маҳаллалар билан янада узвий боғланган ҳолда олиб боришларига кўмаклашайлик.

Бир сўз билан айтганда, маҳалла шу азиз ватан фидойиларининг масканига айланишига Президентимизни астойдил ишонтирамиз.

Маҳалла йўли — эзгулик, ҳиммат ва адолат йўлидир. Имонимиз комилки, мустақилликнинг ўтган йиллари давомида рўй берган буюк ўзгаришлар истиқболда ҳам, иншооллоҳ зиёда бўлади.

Ўзбекистон «Маҳалла» жамғармаси фаоллари номидан:

Аъзамжон АБРОРОВ — Наманган вилояти Поп тумани, «Янги ҳаёт» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси, Олий Мажлис депутати.

Икромжон АШРАБИЕВ — Андижон вилояти Андижон туманидаги «Экинтикин» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Шарофат ВАФОЕВА — Бухоро вилояти Ғиждувон тумани Алишер Навоий номли маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Сотволди МУСТАФОЕВ — Нукус шаҳридаги 4-маҳалла оқсоқоли.

Расул РАҲМОНОВ — ёзувчи, фахрий жамоатчи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Саиднаби САИДКАРИМОВ — Тошкент шаҳар Беруний номли маҳалла оқсоқоли, доцент.

Хислат СОДИҚОВ — «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани бўлинмаси раиси.

Ҳабибахон УСМОНОВА — Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги «Тагоб» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси, Олий Мажлис депутати.

Мулоқотлар

МАШИНА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КЎПАЯДИ

КЕЧА

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида анъанага кўра оммавий ахборот воситалари ходимларининг «Ўзавтосаноат» давлат уюшмаси раҳбарияти билан очиқ мулоқоти бўлиб ўтди.

Мулоқот учун савол-жавоб бошлангунга қадар «Ўзавтосаноат» давлат уюшмаси раиси Қудрат Парпиев юртимизда машина ишлаб чиқарилишининг тарихи, йўлга қўйилган фаолияти ва ҳозирги кунда амалга оширилаётган ишлар хусусида тўхталиб жумладан шундай деди:

— Бугунги кунга келиб «ЎзДЭУавто» машина ишлаб чиқариш қўшма корхонасида 16 минг фуқаро меҳнат қилмоқда. Ўтган тўққиз ой давомида 41.500 миллиард сўмлик машина ишлаб чиқарилди. 9 мингта автомобиль экспорт қилинди. Ноябрь ойи ичида 6600 та «Тико», «Дамас», «Нексия» ишлаб чиқариш режалаштирилган. Бунинг учун барча имкониятлар етарли даражада. Хориж автомобилларига нисбатан ўзимизда ишлаб чиқарилган енгил машиналарга талаб катта эканлигини эътиборга олиб, ишлаб чиқаришни янада кучайтирамиз.

Мулоқот давомида иштирокчилардан тушган саволларга тўлиқ ва аниқ жавоб қайтарилди.

Гулнора ДАМИНОВА.

Обуна — 99

ТАКЛИФ «ОҚШОМ»ДАН, ЖАВОБ МУШТАРИЙДАН

Шу кунларда барча нашрлар қатори «Тошкент оқшоми» газетасига ҳам келгуси йил учун обуна давом этмоқда. Биз қадрли муштарийларимизга бир янгиликни айтиб ўтишга жазм этдик. Бинобарин сиз келгуси йил учун «Оқшом»га обуна бўлсангиз йил мобайнида барча янгиликлардан хабардор бўласиз, ўзингиз маъқул кўрган рукн остидаги мақолаларни мириқиб ўқийсиз. **Бундан ташқари газетага обуна бўлсангиз бир йилда бир марта газета саҳифаси орқали ўз дўстингизни, ўз қаллиғингизни, ота-онангизни табриклаб эътибор ... имконига эга бўласиз.** Тадбиркор, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларига ҳам имтиёзларимиз бор. **«Оқшом»га бир йилга, ярим йилга обуна бўлсангиз газетада ўзингизнинг фирмангиз, корхона ва ташкилотингиз ҳақида қизиқарли материалларни бир марта бепул эълон қилиш имкониятига эга бўласиз.** Биз ана шундай ҳамкорлик тарафдоримиз. Сиз-чи, азиз муштарий? Шу хусусдаги фикрларингиз билан сизларни Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уйда, 2-қават, «Тошкент оқшоми» таҳририятининг 204-хонасида кутамиз. Газетага обуна бўлганингизни тасдиқловчи квитанцияни ҳам унутманг.

Ф.МТ-1

"Ўзбекистон почтаси" Давлат - Акциядорлик компанияси

АБОНЕНТЛИК газета ______ (нашр кўрсаткичи)

Тошкент оқшоми | Обуна сони

1999 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга ______ (Почта индекси) ______ (Манзилгоҳ)

Кимга ______ (фамилияси, исми ва отасининг исми)

НАШРНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚАСИ

п. в. | Жойи | ______ (нашр кўрсаткичи)

Тошкент оқшоми

[illegible]	Баҳоси	сўм	Обуна сони
[illegible]	Баҳоси	сўм	

1999 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга ______ (Почта индекси) ______ (Манзилгоҳ)

Кимга ______ (фамилияси, исми ва отасининг исми)

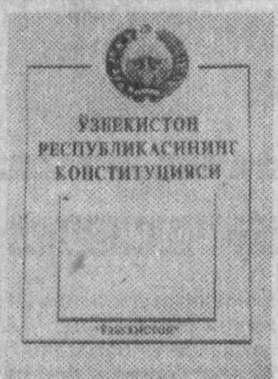

Ҳозирги шароитда давлат ва жамиятни бошқаришда янгича услуб-қоидаларни жорий қилишга тўғри келмоқда. Давлатимиз янги Конституциясида белгилаб қўйилган кўп қиррали ва аниқ бажарилиши шарт бўлган вазифаларни амалга ошириш давлатнинг ижро ва бошқарув органларига юклатилган. Шуни ҳисобга олиб, Олий Мажлис энг зарурий Қонунлар қабул қилиб, уларнинг бажарилишини таъминлаш устидан назоратни кучайтирмоқда.

Шу ўринда 1993 йил 2 сентябрда қабул қилинган «Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги ва «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунларни ҳамда бошқа Қонун, Фармон ва қарорларни эслатиб ўтиш мумкин. Булар демократик ҳуқуқий давлатни барпо этишда янги босқич ҳисобланади. Зеро, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида ўз ифодасини топган давлат ва унинг барча ҳокимият ва ўзини ўзи бошқариш органларини ташкил қилиш ва уларнинг амалий фаолиятлари инсонпарварлик, демократик принципларига асосланган бўлиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни олдидан

КЎП ҚИРРАЛИ ВАЗИФАЛАР

Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддасига биноан «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонун қабул қилиниши муносабати билан маҳалла қўмиталари ҳақидаги низом бекор қилинди.

Аҳолининг йиғилиши (йиғини)га ўзини-ўзи бошқариш органлари ҳуқуқий мақомининг берилиши маҳаллий давлат ҳокимияти тизимида бутунлай янги мазмунга эга бўлган бевосита демократиянинг ривожланишида тарихий воқеа ҳисобланади. Ушбу Қонунга биноан маҳаллалар ҳам ўзини-ўзи бошқариш органлари ҳисобланиб, улар ўз ҳудудларида қишлоқ, шаҳарча ва овуллар каби маҳаллий ҳокимият тизимида муҳим бўғин бўлиб, кўп қиррали ваколатларга эга орган тариқасида мустақил хўжалик ва маданий-ижтимоий вазифаларни бажармоқдалар.

Маълумки, 1997 йилда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси «Жамиятда ҳуқуқий дастур» Қонунини қабул қилди. Бу муҳим ҳуқуқий ҳужжат кўпқиррали ва сермазмун вазифаларни аниқ амалга оширишни талаб этади. Шу боисдан аҳолининг истиқомат жойларида фуқароларнинг ҳуқуқий онгини кўтариш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишда ҳамма ташкилотлар, мансабдор шахслар, шу жумладан маҳаллалардан ташкилий ва амалий фаолиятлари савиясини такомиллаштиришни талаб этади. Ушбу дастур ҳуқуқни ҳимоя қилувчи органлардан маҳаллалар билан ҳамкорликда ўз ташкилотчилик — амалий ишларини такомиллаштиришларини талаб этади.

Жамиятимизнинг ахлоқий ва ҳуқуқий қоидаларида болалар тарбиясига алоҳида эътибор берилади. Ўзбекистон Республикасининг Асосий Қонуни ҳисобланмиш Конституцияда ота-оналарнинг ўз болаларини тарбиялаш бурчи конституцион бурч эканлиги кўрсатилиб, ота-оналарга болаларни тарбиялаш тўғрисида ғамхўрлик қилишга, уларни ижтимоий фойдали меҳнатга тайёрлашга, жамиятнинг муносиб аъзолари қилиб ўстиришга мажбур эканликлари алоҳида қайд қилинган.

Ўзбекистон Республикасининг янги Оила кодексига мувофиқ болалар тарбияси ва оилавий турмушнинг бошқа масалаларини эр-хотин биргаликда ҳал қилишлари зарур. Биз ушбу мавзуда сўз юритар эканмиз амалдаги Қонунлар тўғрисида қисқача гапирмоқчимиз. Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг баъзи моддаларининг мазмунини таҳлил қиламиз. Кодекснинг 12-боби «Ота-оналар ҳамда болаларнинг шахсий ҳуқуқ ва мажбуриятлари»дан иборат. Бу бобнинг (74-модда) мазмуни: «Ота-оналар ўз болаларини тарбиялашга, уларнинг жисмоний камолоти ва ўқиши тўғрисида ғамхўрлик қилишга, ижтимоий фойдали меҳнатга тайёрлашга, жамиятнинг муносиб аъзолари қилиб етиштиришга мажбурдирлар».

Шу Кодекснинг 73-моддасида, болалар тарбияси масаласини ҳал қилишда ота-онанинг бурчлари ҳақида сўз боради. Оила кодексида ёшлар тарбиясига тааллуқли кўп қоидалар ҳам ўз ифодасини топган. Оилада болалар тарбияси ота-оналар томонидан болалар манфаатларини ҳисобга олиб, биргаликда ҳал қилиниши лозим. Никоҳ бекор қилинган бўлса ёки эр-хотин бирга турмаган тақдирда ҳам ота-она бола тарбиясидан озод қилинмайди. Биргаликда жавоб берадилар. Оилада юксак инсоний муносабатларнинг вужудга келиши ва мустаҳкамланишида ота-онанинг роли бениҳоя катта.

Ўзбекистон Жиноят кодексида болалар тарбияси учун моддий ва маънавий шароитлар яратишга зид келадиган ва зарар берувчи турли ҳаракатларга нисбатан тегишли жазолар белгиланган. Масалан, болаларга нафақа тўлашдан ёки болаларни боқишдан қасддан бош тортғанлик, васийлик ҳуқуқларни суиистеъмол қилганлик, бировларнинг боласини ўғирлаш ёки алмаштирганлик, болаларни гиёванд воситаларини истеъмол қилишга мойил этиш, вояга етмаганларни жиноят қилишга жалб этиш, вояга етмаган шахсни ичкиликбозликка жалб этиш, вояга етмаган шахсларни кайф қилдирадиган доривор ва бошқа воситаларни тиббиёт мақсадларидан бўлак мақсадда истеъмол қилишга жалб этиш учун тегишли жазолар кодексда кўзда тутилган.

Ёш авлодни ҳуқуқий тарбиялаш муаммолари ҳақида сўз борар экан, шуни алоҳида қайд этиш зарурки, ёшларнинг ўзлари ҳам Конституциявий бурчларини юксак даражада билишлари шарт. Конституциянинг 66-моддасида кўрсатилишича: «Вояга етмаган лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар». Демак, бу ҳам ёшлар тарбиясининг олий даражадаги фахрли ва масъулиятли томонидир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг: «Юртимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар натижасида жамиятимиз иқтисодий ва маънавий-маърифий истиқбол сари юз бурмоқда, истиқлол мафкураси шаклланмоқда. Маънавият ва маърифатни ривожлантириш давлат сиёсатининг энг устивор йўналишини ташкил этмоқда.

Маълумки, инсоннинг, халқнинг, жамиятнинг ва давлатнинг куч-қудрати фуқароларнинг маънавий-маърифий савияси, даражаси билан баҳоланади. Маърифат — маънавиятга олиб келадиган йўл. Бугун қилаётган яхши ишларимиз келгуси авлод баркамоллиги учун хизмат қилиши шубҳасиз.

Бугун қандай кўчат эксак, эртага шундай мева оламиз. Ёш авлодни эл-юрт ва Ватанга садоқатли, иймон-эътиқодли, мард ва жасур, юқори малакали, маънавияти юксак инсонлар қилиб тарбиялашда таълим ўчоқларининг алоҳида ўрни бор», деган пурҳикмат сўзларини амалга ошириш ҳар биримизнинг бурчимизға айланмоғи керак.

Кабир КОМИЛОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби.

Нишондорларимиз

ФАРЗАНДЛАРИМ ҲАМ МЕБЕЛСОЗ БЎЛСА

«Яхши ният — ярим давлат» деб донишмандлар бежиз айтишмаган. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган ҳамшаҳримиз ҳам ана шундай яхши ниятларни ўз олдига мақсад қилиб қўйганлардан. «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими» фахрий унвонига мушарраф бўлган Қаюмжон Зоҳидов Сергели туманидаги «Мебель» ҳиссадорлик жамияти тажриба ва буюртмалар цехи бошлиғи бўлиб ишлайди. Оилали, тўрт ўғилнинг меҳрибон отаси, малакали мутахассис. Унинг шу даражага етишида устозлари, касбдошлари ва рафиқаси Шоираҳоннинг ҳиссаси катта деб ҳисоблайди...

Унвон соҳиби билан суҳбатлашишдан олдин даставвал у меҳнат қилаётган цехдаги тайёр маҳсулотларнинг намуналари билан танишдик. «Инсон қўли гул» деган нақлнинг ҳақиқий ҳосиласини мана шу ерда кўрдик. «Наврўз» мебель термасининг 12 хили, «Наргиз», «Ҳумо», «Марҳамат» термаларининг бир-бирига ўхшамаслигини кўриб кўзимиз қувонди. Уларнинг бир-бирига ўхшамаслигининг сири нимада, деб сўраганимизда Қаюмжон ака шундай жавоб қилди:

— Энг аввало касбга меҳр билан ёндошиб ишлашда. — Агарда ҳар қандай ишга юзаки ёндошилса ундан ҳеч қачон наф кўрилмайди. Мен бу корхонада 21 йилдан бери меҳнат қиламан. Ишга келган вақтимда, албатта корхона ҳозирги кундагидек машҳур эмас эди. Давр тақозоси билан барчамиз шу куннинг талаби даражасида ишлашга киришдик. 70-йилларда фақат ишхоналар учун столлар тайёрлаб берадиган корхона 1984 йилдан бошлаб буюртма асосида мебеллар тахламини чиқара бошладик.

Бу пайтга келиб мен А. Беруний номидаги Тошкент политехника институтини битириб, олий маълумотли бўлган вақтларим эди. Биз янги очилган тажриба-буюртма цехида биринчи маротаба «Шуҳрат» номли мебель термасини тайёрладик. Уни кўпчилик маъқул кўриб, ҳақиқатда бизга шон-шуҳрат келтирди. Ундан кейин «Марҳамат», сўнгра «Наврўз» термалари вужудга келди. «Наврўз»нинг 12 тури ишлаб чиқаришга жорий этилди. Уларнинг бир-биридан фарқи — ўлчамлари ҳар хил, жило учун ўрнатиладиган фурнитуралари турлича бўлади.

Цехимизда ишлаб чиқарилган бу мебеллар кўпроқ аҳоли томонидан буюртма асосида бўлган. Эндиликда биз замонавий идоралар учун мебель термаларини яратаяпмиз. Бу мебеллар буюртма берилгандан кейин бир ой ичида тайёр бўлади. Уларни тайёрлаш цехимизга ўрнатилган, хориждан келтирилган дастгоҳлар ёрдамида амалга оширилади. Сифатига эса тўла кафолат бера оламиз.

— Иш юзасидан хорижий давлатларда бўлганмисиз?

— Ҳа, Юртимиз мустақилликка эришгандан сўнг устозим, корхонамиз раҳбари, Олий Мажлис депутати Алижон ака Қирғизбоев билан Швецияга бориб келдик. У ерда бир ҳафта давомида шпон ишлаб чиқариш компанияси иши билан танишдик. Бу компания мебель корхоналари учун ярим тайёр маҳсулотлар етказиб берар экан. Уларда ишлаб чиқариладиган бундай ярим тайёр маҳсулотлар бизда йўқ.

— Хорижга борганларингизда улар бизнинг Ўзбекистон ҳақида фикр билдиришдими?

— Биласизми, ўшанда жуда қизиқ бир ҳолат бўлганди. Айниқса бу компанияга ҳали бирорта шарқ давлатидан буюртмачи бўлиб боришмаган экан. Ўзбекистонданмиз деб танишганимиздан сўнг, музокара жараёнида байроғимизни стол устига олиб келиб қўйишди. Мана шу ҳолатнинг ўзи менинг қалбимда истиқлол, мустақиллик неъмати нақадар азизлигини намоён этди. Ўша вақтдаги юракдаги ҳис-ҳаяжон, юртимга бўлган меҳр-муҳаббат туғёни мавж урдики, уни таърифлашга сўз топа олмайман.

— Юртимизда мебель саноатини ривожлантиришга бундан буён қўшадиган ҳиссангиз...

— Энг аввало «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими» деган шарафли ном битта менга эмас, бутун корхонамизга берилган унвон деб биламан. Устозларим Алижон ака Қирғизбоев ва Тўра Аҳмедовларнинг маслаҳати ва насиҳати билан мана кам бўлмаяпмиз. Шогирдларим Султонмурод Ғаниев ва Олимжон Шомаҳсудовлар ҳам сифатли мебеллар ишлаб чиқариш йўлида изланиб меҳнат қилишмоқда. Шулар қаторига фарзандларим Дилмурод, Дилшод, Козимбек ва Нозимжонлар ҳам мебелсоз бўлиб, юрт равнақи йўлида меҳнат қилишса дейман.

Суҳбатдош Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТДА: Қаюмжон Зоҳидов.

Рашид Галиев олган сурат.

Махсус «Оқшом» учун

ҲАМКОРЛИК САМАРАЛАРИ

Маълумки, жаҳоннинг ривожланган мамлакатларидан бири бўлган Германия билан Ўзбекистон ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари республикамиз мустақилликка эришгандан буён йилдан-йилга тобора ривожланиб бормоқда. Бу йил иккала Германия давлати ягона байроқ остида бирлашганига 8 йил тўлди. Ана шу сана арафасида Германияда парламент сайловлари бўлиб ўтди. Жамоатчи мухбиримизнинг Германия Федератив Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси доктор Райнҳарт Биндзайл билан суҳбати ана шу алоқалар борасида эришилаётган ютуқлар ва келгусида иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари хусусида бўлди.

— Жаноб элчи, Германия билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш борасида йилнинг ўтган даврида қилинган ишлар, эришилаётган ютуқлар ҳақида гапириб берсангиз.

— Германия — Ўзбекистон алоқалари йилдан-йилга муваффақиятли ривожланиб бораётир. Алоқалар, муносабатлар ҳақида гапирганда, уларни, асосан, учга: сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларга бўлиш мумкин. Мамлакатимиз ўртасидаги сиёсий муносабатлар ҳақида гапирадиган бўлсак, иккала давлат ташқи сиёсат маҳкамалари фаолиятида, айниқса, жуда яқин ҳамкорлик мавжуддир. Кўп масалаларда якдиллик, муштараклик яққол намоён бўлмоқда.

Иқтисодий алоқаларимиз ҳақида тўхталадиган бўлсак, биз бу муносабатларнинг ҳам самарали ривожланиб, бу борада яққол даражага эришилаётганидан мамнунмиз. Ўтган йилда савдо-сотиқ бўйича алоқаларимизда, айтиш мумкинки, кўтарилиш йили бўлди. Бизнинг бугунги вазифамиз — ана шу суръат, ана шу кўрсаткичларни сақлаб қолишдан иборат. Умид қиламизки, Тошкентда ва ундан ташқарида фаолият кўрсатаётган немис фирмалари, бугунги кунда уларнинг сони етмишдан зиёд, бу ишга албатта, ўз ҳиссаларини қўшадилар.

Давлатимиз ўртасида техникавий ва молиявий ҳамкорлик самарали бўляпти. Бугунги кундаги Германиядаги молиявий қийинчиликларга қарамасдан, иқтисодий ҳамкорлик федерал вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўртасидаги келишувларга мувофиқ, 1998 йилда Ўзбекистон учун кўзда тутилган барча ишлар тўлиғича амалга оширилмоқда. Жумладан, Хоразм вилоятида ичимлик суви таъминоти бўйича режалаштирилган лойиҳа ана шу молиявий-техникавий ҳамкорлик доирасида амалга оширилди. Бу ишларга 180 миллион немис маркаси миқдорида кредит ажратилди.

Маданий соҳадаги ҳамкорликда ҳам яхши натижаларга эришиляпти. Жумладан, ўзбекистонлик талаба ва ёшларнинг Германия олий ўқув юртларида таҳсил олишлари учун барча шароитларни яратиб, уларни стипендиялар билан таъминлаяпмиз. Бу йил ана шундай иқтидорли ёшлардан 38 нафари таҳсил олиш учун Германияга юборилди. Бунда албатта, Президент Ислом Каримов ташаббуси билан тузилган иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватловчи «Умид» жамғармаси билан ҳамкорлигимиз жуда қўл келяпти. Шу ўринда маданий алоқаларимизга доир яна бир муҳим воқеани айтиб ўтишни истардим. Бу — Тошкентда Гёте институти бўлимининг очилишидир. Мана шу воқеанинг ўзи ҳам Германия Ўзбекистон билан бўлган геосиёсий муносабатларга нақадар катта аҳамият бераётганлигидан далолат бериб турибди.

— Бу алоқаларнинг келгусидаги истиқболлари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Албатта, яқинда Германияда бўлиб ўтган сайлов натижалари мамлакатимиз ўртасидаги ташқи сиёсий ва иқтисодий алоқаларда ҳам ўзининг ижобий ифодасини топиши турган гап. Жаноб Герхард Шрёдер ҳам ўз нутқида сиёсат бобида худди шундай фикрларни билдирди. Шунинг учун ҳам мен давлатимиз ўртасидаги алоқаларнинг истиқболлари ҳақида шуни дадил айта оламанки, биз бу борада эришилган ютуқларимизни асраб-авайлаб, бундан буён ҳам бу алоқаларимизни давом эттирамиз ва мустаҳкамлайверамиз.

Суҳбатдош Мирзаали АКБАРОВ.

Анжуманлар

ТАҚДИМОТ КЕЧАСИ

Яқинда Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг хусусийлаштириш инвестиция фондлари дастурини қўллаб-қувватлашга қаратилган ташаббуслари ҳамда ХИФлар акцияларининг иккиламчи бозори ва ХИФлар дастурининг янги ахборот-реклама компаниясини ташкил қилишга бағишланган тақдимот кечаси бўлиб ўтди.

Кечада янги ахборот-реклама компаниясининг вазифалари ва амалга оширилиши лозим бўлган режалар ҳақида Ўзбекистон Республикаси давлат мулки қўмитаси ҳузуридаги қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш марказининг директори Мурод Юнусматов ҳамда Tacis дастурининг хусусийлаштириш инвестиция фондлари лойиҳаси томонидан Кристиан ван Зеллерлар батафсил маълумот беришди.

Шунингдек, тақдимот кечасида Бош вазир ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитасининг раиси Виктор Чжен ҳамда ахборот-реклама компаниясининг тақдим этилишини қўллаб-қувватлаётган ҳомийлар, ташкилотчилар иштирок этишди.

Гулбаҳор МЎМИНОВА.

АБОНЕМЕНТНИ ТЎҒРИ ТЎЛДИРГАНИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

Абонементда касса машинасининг муҳри босилган бўлиши шарт. Обуна ёки манзилгоҳни ўзгартиришни расмийлаштирганингизда касса машинаси бўлмаса, ушбу алоқа бўлимининг календарли штемпели босилиши керак.

Бу ҳолда обуначига, обунага ёки янги манзилгоҳга ўтказилганига пул тўланганлиги тўғрисида квитанция берилади.

Газета ва журналга обуна бўлганингизда ёки манзилгоҳ ўзгаришини расмийлаштирганингизда карточкаларни сиёҳ билан, аниқ ва сўзларни қисқартирмасдан жадвалдаги қоидаларга риоя қилиб тўлдиринг.

Обуна — 99

Муштарийлар сўзи

БИРИНЧИЛАРДАН БЎЛИБ

Баҳодир ЭРГАШЕВ,
«Қўйлиқ ота нон» корхонаси раҳбари:

— Мен ёшлигимдан кундалик матбуот нашрларини мунтазам ўқиб бораман. Шу сабабли ҳам ҳар йили биринчилар қаторида газета ва журналларга обуна бўлишга одатланганман. Чунки газета дўконларидан ҳар куни сотиб олишга гоҳида вақт, баъзан имконият бўлмайди.

Севимли нашрларим қаторидан «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳам муносиб ўрин олган. Айниқса, «Оқшом»ни дам олиш соатларида ҳамкасбларим ва уйда оила аъзоларимиз билан мириқиб ўқиймиз. Бу газетада бозор иқтисодиёти даврида шаклланаётган мулкдорларнинг тажрибалари, тадбиркор ва ишбилармонларнинг айни кунлардаги юртимиз равнақига қўшаётган улушлари ўз вақтида ёритиб борилиши қувонарли ҳолдир.

Бу йил пойтахтимиз аҳолисининг севимли нашрлари «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарига биринчилар қаторида обуна бўлдим. Чунки бу билан пойтахтнинг ҳар куни ҳақида маълумотлар олиш, бундан ташқари мамлакатимиз ва хориж янгиликларидан хабардор бўлиш имкониятига эга бўлдим.

СИЗГА ҲАМДАМ, ҲАМНАФАС

Бугунги кунда республикамизда чоп этилаётган оммавий ахборот воситалари бўлмиш газета ва журналларнинг сон-саноғига етиш амримаҳол. Лекин шуни мамнуният билан айтишимиз мумкинки, «Мулоқот» журнали пайдо бўлганидан бошлаб кўплаб ўзбек хонадонларига зиё таратиб, ана шу хонадонларнинг ҳақиқий аъзосига айланиб бормоқда. Ушбу фикримизга далил сифатида журнал таҳририятига келаётган кўплаб мактубларни мисол келтиришимиз мумкин.

Бундай дил изҳори бўлмиш, фикр-мулоҳазаларга бой мактубларнинг журнал таҳририятига кўплаб келишига сабаб — «Мулоқот» журнали мавзу доирасининг сермазмунлиги, энг асосийси, бугуннинг долзарб ижтимоий-сиёсий, иқтисодий муаммоларини дадиллик билан кўтариб чиқиб, улардаги таҳлилнинг чуқурлиги, одамларни бефарқ қолдирмаслигидир.

Журналимизнинг 1998 йил 5-сонида чоп этилган Президентимиз Ислом Каримовнинг «Тарихий хотирасиз келажак йўқ» асари халқимиз тарихига, ўзбек давлатчилиги тарихига янада чуқурроқ, одиллик билан ёндашиш лозимлигини кўрсатиб берди. Файласуф, тарихчиларимиз, маънавият ва маърифат соҳасида меҳнат қилаётганларга, барча зиёлиларимизга дастуриламал бўлди. Шунинг учун ҳам 1999 йилда халқимиз маънавиятига, мафкурасига ҳисса қўшувчи зукко олимларимизнинг тарихий мавзудаги мақолаларини ёритишни журнал жамоаси ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Журнал ўз ўқувчилари билан ҳамиша ҳамнафас, ҳамдард. Улар дилидаги тилининг учида айтаман деб турган гапларни тез илғаб олишга ҳамда уларни ўз саҳифаларида акс эттиришга жиддий бел боғлаган.

«Мулоқот» дунё юзини кўргандан бери республикамиз мустақиллиги, халқимизда мустақиллик мафкурасининг шаклланиши йўлида ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Журнал шу куннинг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий, маънавий-маърифий муаммоларини кўтариш билан бирга маданий ва тарихий меросимизни бугунги кун нуқтаи назаридан туриб ҳалол ва кенг тарғиб қилишни ўзининг асосий мақсади деб билган ва бундан кейин ҳам бу йўлига содиқ қолади.

Журнал саҳифаларида «Шарқ алломалари», «Буюк мутасаввифлар», «Истиқлол фидойилари», «Мозийдан садо», «Тарих ва тақдир», «Маърифат булоқлари», «Муқаддас китоблар», «Табаррук шаҳарлар» каби рукнларда қизиқарли мақолалар, бадиий асарлар ёритилади. Шунингдек, халқимизнинг урф-одатларига, одоб-ахлоққа, миллий ўзига хослик билан умум-инсоний фазилатларга, халқ таълимидаги ислоҳотларга бағишланган мақолаларни чоп этиш режалаштирилган.

«Мулоқот» журнали янги 1999 йилда дунё динлари ва пайғамбарлар хусусида туркум мақолалар беришга, тарихий меросимиз дурдоналарини, миллий ўзлигимизни, қадриятларимизни ҳар томонлама қамраб олган мақолаларни мунтазам ёритишга аҳд қилган.

Журналимиз жамоаси ўз зиммаларидаги бундай масъулиятли вазифаларни чуқур англаган ҳолда доимо изланишда. Ана шу изланишлар меваси Сиз, азиз журналхонларнинг қалбига йўл топади, улардан ўз вақтида баҳраманд бўласиз деган умиддамиз.

Азиз журналхон! Сиз агар — 1999 йил учун «Мулоқот»га обуна бўлиб, унинг ҳар бир сони билан танишиб борсангиз, албатта маънавиятингизга нимадир қўшган бўласиз. Бунга ўзингиз ҳам тезда ишонч ҳосил қиласиз.

Агар Сиз журналга ўз вақтида обуна бўлсангиз ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан ютасиз. Чунки журналимизнинг савдодаги нархи обуначиникидан бирмунча қимматроқ. Бундан ташқари «Мулоқот» эркин савдога чекланган миқдорда чиқади. Энг қулай имконият — унга ўз вақтида обуна бўлиш.

Журнал йил давомида 6 марта чиқади. «Мулоқот»га обуна бўлишни асло эсдан чиқарманг.

Журналимизнинг нашр кўрсаткичи (индекси):

Обуначилар учун — 844.
Ташкилотлар учун — 845.

Нормўмин ОЧИЛОВ,
журнал бўлим мудири.

Муносабат

ТЎЙ ПОКЛИК БЕЛГИСИ БЎЛСИН

Қариялар тўйхонага кирган-чиққанлар билан омонлашар, саломга алик олар, дуога қўл очарди. Эшик тагида башанг кийинган йигит оғзи қулоғида, ўзига ўхшаган «янги ўзбек»лар билан хохолашарди. Машинадан тушганларнинг рўпарасига пилдираб борар, бурни ерга теккудек бўлиб кўришарди.

— Вилоятнинг катталаридан, — деди бу сафарги амалдорни кутиб олиб қайтаркан. — Кўкидан бермади. Ҳай майли, артистларгами, новвойларгами ҳисоб-китобда ишлатарман-а...

Қариянинг тоқати тоқ бўлди. Башанг кийинган йигитни имлаб чақирди.

— Ўғлим, эски маҳаллани айтганмидинг тўйга? Кун ёйилиб қолди. Биронтаси келмади-ку. Ошналарим кўп эди.

— Эй, — қўл силтади ўғил, — нима қиласиз ўша исқиртларни?! Айтганим йўқ... Яшаб турган маҳалламдан ҳам танлаб айтдим тўйга, пичоққа илинадиганидан...

Қариянинг юзлари оппоқ соқолидек оқариб кетди. Кўзлари пирпираб, лаблари алланарса деб пичирлади.

— Исқирт эмас, улар меҳнаткаш одамлар, ҳалол одамлар. Қолаверса неча йил бир маҳаллада яшадик, қўни-қўшни бўлдик. Отангнинг қадрдонларини исқирт дейсанми, нодон?! Ҳе, пул топиб, ақл топмаган...

Келди-кетдининг оёғи тортилгач, қария отланиб қолди.

— Вой, дадажон, — келин унинг йўлини тўсди. — Қаёққа кетяпсиз, тўйни ташлаб?

— Қизим Дилфузаникига, — деди қария. — Ўша ерда тураман. Бўлди, дили-бағримни эзиб юборди эринг.

— Қанча одам келганини қаранг, — ўғил керилди, — икки юз эллик кило гуручни еб юборишди-я азаматлар. Энди иккита ғийбатчи чол келмаса келмабди. Шунга отагўри қозихонами?

Қария этак силкиди.

— Сен ёнингдаги бойваччаларга ишонма. Бугун амалинг бор. Пулинг бор — улар ҳам шу ерда. Эртага ҳаммасидан маҳрум бўлсанг нима бўлади? Кўрганда салом бермайди сенга улар. «Аввал хеш — кейин дарвеш» деган машойиҳлар. Кунингга ўша ўзинг тўйга айтмаганлар ярайди, тентак. Кечаги кунингни унутдингми дарров? Юрувдингиз, менинг пенсиямни пойлаб. Бу юришинг сени яхшиликка олиб бормайди.

Қария аста одимлаб ҳовлидан чиқиб кетди. Ўғил анчагача турган жойида серрайиб қолди. Унинг хаёлларини қизлари бузди:

— Қолган ошларни нима қилайлик? Ушалган нонлару, мева-чевалар, лаган-лаган таббостилар...

— Адаси, — деди келин секингина, — керак бўлмаса Марайим тоғаникига ўзим олиб чиқиб бера қолай. Ўнта боласи бор, ахир. Дуо қилади... Бу ёқда дадангизни хафа қилибсиз...

Ўғил қўл силтади.

— Эй, дуосидан ўргилдим... Қўявер, ачибсасиб кетсин... Сенинг пулингга келганми?.. Марайим акага бергунча молга бераман, уқдингми? Ота меники, қўявер, қаёққа борарди, кимникига сиғарди у чол?

Қария уч-тўрт кундан кейин яна кириб келди.

— Кўриб қўй манавини, — қўлидаги газетани ўғлининг башарасига нуқди, — ҳақ жойига қарор топибди. Ўқиб чиққин... Қадамингни билиб босгин...

Ўғил газетани очиб, ўқишга тушди. «Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони... Кейинги вақтларда тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимларни, марҳумлар хотираларига бағишланган тадбирларни ўтказишда мамлакатимизнинг кўп жойларида шуҳратпарастлик, дабдабабозлик, исрофгарчиликка йўл қўйиш, эл-юрт одатлари ва анъаналарини менсимаслик, ўзини кўз-кўз қилиш, атрофда яшаётган одамларнинг ҳол-аҳволини инобатга олмаслик каби эскидан қолган асоратларга йўл қўйилмоқда». Ўғилнинг пешонасидан муздек тер чиқиб кетди...

Тўй азалий удумларимиз ичидаги энг гўзали десам биров эътироз билдирмаса керак.

Ҳаммамиз маҳаллалардаги тўй-ҳашамларда бўламиз. Авваллари қистир-қистир деган нарса бўлмасди. Хонандаю раққосалар тўйхонани обод қилишарди. Табриклашни истаганлар дил изҳорини айтарди. Бутун маҳалла худди концертга боргандек тўйхонада тинчгина ўтирарди. Ортиқча исрофгарчилик ҳақида гап бўлмасди.

Йиллар ўтиши билан тўйлар ҳам ўзгара бошлади. «Сут пули», «Қалин пули»лар оша бошлади. Санъаткорлар келишилган маблағга қаноат қилмай қўйишди: қистир-қистири бўлса борамиз дейишадиган бўлишди. Қозонга ёғу зираворлар маҳалла оқсоқоллари билан маслаҳатлашиб солинадиган масалliқлар ўз-ўзидан ошиб кета бошлади. Оқсоқоллардан: «Неча кило дамлай?» деб сўрашлар барҳам топди. «Қанча солаяпсан?» деган саволга «юз», «икки юз» деган нописанд жавоблар берила бошлади...

...Ҳамиджон ака ошхонада мудир бўлиб ишлар эди. Кўча бўйича битта ёки иккита ҳашамдор уй бўлса, биттаси Ҳамиджон аканики эди. Пул дегани мил-мил. Хўрандалар шикоят дафтарига ёзиб кетган арзи-ҳоллар эгасига етиб бормасди. Дафтар иккиталигини хўранда бечора қаердан билсин.

Шу десангиз, Ҳамиджон ака «пайпоғимни чала ювибсан» деган баҳона билан хотини Хадичахонни тўрт боласи билан ташлаб, миллатини айтишга тил келишмайдиган гўзал аёлга уйланди. Янги уй тиклади. Гарчанд ҳозирги икки-уч қаватли уйлар даражасида бўлмаса ҳам данғиллама уй қурди. Биттаю битта қизи Назифа тинчимади: икки хонадондан қайтди. Охири ўзига ўхшаган «тийилмаган», «бахтсиз» йигитга учинчи марта турмушга чиқди. Худди биринчи галдагидек тўй келди. Эрталаб ош берилди. Маҳалладагилар: «кичикроқ қилаверинг» дейишса ҳам олтмиш кило дамлади. Қозон-товоқлар ҳаммаси камтарона яшайдиган Қурбон акасиникига ўрнатилди. Ўртадаги девордан эшик ҳам очилди.

Тўйдан кейин лаганларда қолиб кетган ошлар, косаларда ҳидланиб ётган суюқ таомларни, сомсаю нонларнинг тепасида йиғлаб ўтирган Қурбон аканинг аёли Назми аяни ўз кўзим билан кўрганман. Ҳамиджон ака ҳаммасини канализацияга ағдаришни буюрибди.

— Қайси қўлим билан ағдараман? — деди Назми ая, — ахир уволи тутмайдими? Бели оғриб пул топмаганда, бу Ҳамид бойвачча...

Бу воқеа ҳали-ҳали кўз олдимдан кетмайди. Ахир тўй исрофгарчилик учун қилинадими? Кўз-кўз қилиш учун, бойлигини намойиш этиш учун қилинадими? Йўқ, тўй икки ёшнинг бахт-саодати учун, уларнинг йўлларига йўлдош бўлсин деб яхши тилаклар қилиш учун ўтказилади. Шарқнинг улуғ алломаси Муҳаммад Зеҳний ёзади: «Ўйлаб ҳозирланган оз нарса исроф бўладиган кўп нарсадан афзал».

Бугунги тўйларни, нафақат тўйларни, ҳатто марҳумлар хотирасига ўтказиладиган маъракаларни кўриб ёқангни ушлайсан киши. Оллоҳ барчани баробар яратмаган, албатта. Биров бойроқ, биров мундайроқ. Лекин берардан ҳеч кимни қисмаган. Лекин ҳаммаға ибрат бўладиган лавозимда ишлаётган раҳбар дабдабали тўй қилса, битта ўғлини зўрға уйлантирган қўшнисидан ҳол сўрамаса, инсофдан бўладими? Умри бўйи заводда ишлаб, кўчада юрган, пахтазорда оқ олтин терган, машиналарга, кўкда учган самолётларга қисмлар ясаган ишчи пешона тери тўкиб топган пулини эҳтиётлаб нон пулига етказсаю оддий бошқарма бошлиғи, чапанилар айтганидек «кўки»ни буралиб ўйнаётган раққосанинг бошидан сочса инсофдан бўладими? Шу анъаналарни хуш кўрган бойвачча пулни қаердан топган экан, ўша ойлик маоши билан энг ҳашаматли қаҳвахоналарда ош беришга етар эканми ўзи, деб сўрайдиган мутасадди топилмаса инсофдан бўладими? Ахир не-не ноз-неъматларни исроф қилган, пулларни совурган одам биронта бева-бечоранинг қозони ҳеч бўлмаса бир кун хотиржам қайнасин деб хайру худойи қилганми? Ахир пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг ҳадисларида шу ҳақда айтиладики: «Уч қўшни — икки томонингдаги, рўпарангдаги қўшниларнинг ҳаққини бермай туриб (яъни, рози қилмай туриб) инсофли бўлолмайсан». Гоҳида бойваччалар, лавозимли кишилар шунақа қўшнилардан ор қилиб, бошқа жойларда тўй қилишади-ку?!

Шукр, ҳозир ҳамма маҳалланинг ўз гузари бор. Ҳар тўрт-беш кўп қаватли уйларнинг орасида тўйхоналар бор? Ёнидаги қадрдон қўшнилари билан баҳамжиҳат, жуда ошиб-тошиб кетмай шу тўйхоналарда маъракаларини ўтказса тахтидан тушиб қоладими? Ахир ҳеч кимга ҳеч нарсани боғлаб бермаган-ку. Эртага пиёда қолганда қўшни-қўшнилар кунига ярайди-ку! Маҳалла ярайди-ку! Ўша ишчи келиб, оғирининг бир томонидан кўтаради-ку! Ҳа... «Оғирликни ер кўтаради, семизликни қўй кўтаради» деган нақлни ҳар лаҳза унутмаган маъқул.

...Қадимда ҳажга бориш орзусида юрса ўзига тўқ одам жамғармаси етарли бўлганда бир-иккита дўстлари билан сафарга отланибди. Кетишидан олдин икки томонидаги қўшниси билан хушлашибди, рози-ризолик тилашибди. Иккинчи қўшниси жўжабирдек жон экан, кирса беш-олти ёш бола йиғлаб нон сўраб турган экан. Бояги киши бу аҳволни кўриб, ўйга толибди: «Нечун мени кўзимни бунчалар парда босиб қолган? Ёнимдаги қўшнимдан ҳол-аҳвол сўрамай қўйибман-ку? Бунақада ҳажга — табаррук Маккаи мукаррамага нима деб бораман?» Шундан кейин йиққан барча жамғармасини қўшнисига топширибди.

— Олинг, қўшни, — дебди у, — тирикчилигингизни тиклаб олинг.

Эртасига келган ошналарига бўлган воқеани айтиб узр сўрабди. Айтишларича, шу киши ҳожи энг биринчи қабул қилинган экан. Кўрдингизки, мурувват, марҳамат қадим-қадимдан ота-боболаримизнинг жон-жонига сингиб кетган. Бировнинг ҳақидан қўрқмасдан мол-дунё йиғиш эмас, дабдаба эмас, инсоф одат бўлган.

Пайғамбаримиз ҳадисларида айтадилар: «Оллоҳ таоло... сизнинг молни ноўрин ерларга сарф қилиб, зое қилмоғингиздан ғазаблик бўлади». Яна бир ҳадисда укдирилишича: «Енглар, ичинглар, аммо исроф қилманглар».

Пайғамбаримиздан сўрадилар: «Ё, Расулуллоҳ! Кибр нимадан иборатдир?» Расулуллоҳ дедилар: «Ҳақиқатни, тўғри сўзни тан олмаслик ва бошқа кишиларни ўзидан паст ҳисоблашлик кибр бўлади».

Бу тиллога тенг ўгитларни Президентимиз Фармонида тилга олинган дабдабабозлик, шуҳратпарастлик, эл-юрт одатлари ва анъаналарини менсимаслик, атрофда яшаётган одамларнинг ҳол-аҳволини инобатга олмаслик сингари иллатларни ўзида «мужассам» этган, яна ҳам (аччиқ бўлса ҳам) тўғрироғи ноҳалол мансабдорлар ўқиб мағзини чаққан, унга амал қилган деёлмаймиз.

Бир доно, кўпни кўрган отахон билан суҳбатда: «Замон ўзгариб кетди-да» деб юбордим. Отахон менга танбеҳ берди: «Замонга осилма болам, замон жойида турибди, одамларнинг феъл-атвори ўзгариб кетди, жуда босар-тусарини билмай қолганлар кўпайиб кетди».

Дарҳақиқат, шунақага ўхшайди. Ҳамма демаймизу аксар одамлар ҳеч нарсани назарписанд қилмай қўйишди. Ҳар нарсанинг меъёри бор. Ҳар нарсанинг жазоси белгиланган. Муборак «Оталар сўзи» китобида шундай сатрлар бор: «Шамини кундузи ёндирган одамнинг туни қоронғи бўлади. Пулини беҳуда исроф қилган одам оғир кунда хор бўлади». Бизнингча, буларга изоҳ керак эмас.

Қилган ҳар яхшилигимиз, умримизга биттадан шамчироқ. Ҳар бир исрофгарчилигимиз, адолатсизлигимиз, нопоклигимиз, диёнатсизлигимиз бир кун келиб ич-этимизни илондек кемиради, ўт бўлиб куйдиради.

Ушбу фикрларни шундай сўзлар билан якунлашни истардик: «Оловдан тўшаги, илондан ёстиғи бўлган одам қандай ухлай олиши мумкин?»

Энг яхши амалларимиз — йўлчи юлдузимиз бўлсин, азизлар!

Темур УБАЙДУЛЛО.

1998 — Оила йили

ВАТАН ТАЯНЧИ

Оила йилида республикамизда «Оила» илмий-амалий маркази ташкил этилганлиги бежиз эмас. Биз Марказнинг демография ва оилани ижтимоий-иқтисодий истиқболи асослари бўлими бошлиғи, иқтисод фанлари номзоди Мамлакатхон Бўриева билан суҳбатлашдик.

— Мамлакат опа, «Оила» илмий марказининг мақсад ва вазифалари хусусида сўзлаб берсангиз.

— Оилага алоҳида эътибор бериш, уни мунтазам, атрофлича илмий ўрганиб бориш, мавжуд муаммоларни амалий ҳал этиш — Ўзбекистон учун аҳамиятлидир. Чунки Ўзбекистон аҳолисининг 98 фоизи оилада, оила муҳитида яшайди. Масалан, Латвияда аҳолининг 84,8 фоизи, Белоруссияда 87,4 фоизи, Эстонияда 83,2 фоизи оилада яшайди. Аҳолининг қолган қисми эса ёлғиз ҳолда ёки қариялар уйида, турли гуруҳларда истиқомат этади. Агар бу маълумотларни Ўзбекистон билан таққосласак Ўзбекистонда оила мавқеи нақадар баланд сақланиб келаётганлигининг гувоҳи бўламиз. Шу боис давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг 1998 йилни — Оила йили деб эълон қилганликлари ва оила равнақи учун қатор илмий, амалий тадбирлар режалаштирилиши муҳим аҳамиятга эга бўлган илмий башоратдир.

Бу йил Оила йили муносабати билан республикамизда махсус «Оила» илмий-амалий маркази тузилди. Бу марказга етук аҳолишунос мутахассислар жалб этилди. Марказда бешта бўлим фаолият кўрсатяпти. Булар: оиланинг маънавияти, психологияси, оила ва ҳуқуқ асослари, оила саломатлигининг тиббий-биологик бўлими ва ниҳоят демография ва оила истиқболи асослари бўлимлари. Бу бўлимларнинг номлари турлича бўлгани билан ҳар бирининг ўз олдига қўйган мақсад ва вазифалари бор. Зеро, бу мақсадлар оилани ҳар томонлама ўрганиш, миллий анъаналарни авайлаб-асраш, умумбашарий қадриятлар билан уйғунлаштириш йўлида иш олиб боради. Шунингдек, оила ва никоҳнинг муқаддаслигини ёш авлод онгига чуқур сингдириш, оиланинг мустаҳкамлигини янада такомиллаштиришга қаратилган.

— Марказнинг аҳолишунослик ва оила истиқболи бўлимида олиб борилаётган изланишлар ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Бўлимимизнинг асосий вазифаси оиланинг демографик хусусиятларини республикамиз ҳар бир вилоятларида ўрганиб бориш, унинг ижтимоий-иқтисодий ҳолатини аниқлаш ва шу асосда оилаларимизнинг келажак истиқболини белгилаб беришдан иборат.

— Марказ фаоллари яқинда Қашқадарё вилоятига сафар уюштириб, оилаларда учрашувлар ўтказишибди. Ана шу сафар таассуротлари ҳақида ҳам қисқача гапириб берсангиз.

— Ҳақиқатан бизнинг дастлабки сафаримиз Қашқадарё вилоятига бўлди. Қашқадарёдаги турли қишлоқларда бўлдик. Қарши, Деҳқонобод деган тоғли ҳудудларда бўлдик. Аввалambор, оилалардаги демографик хусусиятлар билан қизиқдик, яъни оилаларда нечтадан фарзанд туғиляпти, ҳозирги кунда аёлларнинг, ёшларнинг оилалардаги фарзандлар сонига муносабати, ундан ташқари шу оилаларнинг ижтимоий ҳолати, иқтисодиётини ўргандик.

Биз 16 ёшдан юқори бўлган ёшларга, эркак ва аёлларга савол билан мурожаат қилдик. «Сизнингча, оилада неча фарзанд бўлгани маъқул?» деган саволимизга жуда қизиқ жавоб олдик. Тадқиқотда қатнашган, биз сўраган аҳолининг асосий қисми, айниқса ёшлардан шаҳар жойларида иккита болалик оилани мақбул оила ҳисоблашса, қишлоқ жойларида 3-4, асосан учта болали оилани мақбул ҳисоблашди.

Шу ўринда бир нарсага эътиборни қаратмоқчимиз. Оилада 2 тами, 3 тами фарзанд бўлса ҳам уларнинг ҳар бирининг ўрни бор. Шунинг учун инсонларга айтадиган сўзимиз нима бўлсада оилали, сердавлат бўлишсин. Чунки «Ватан — оиладан бошланади». Оила эса Ватан таянчидир.

Фатхулла ҲИКМАТОВ суҳбатлашди.

Дугоналар учрашганда.

Равиль Альбеков сурат-лавҳаси.

Назм

ЧАРХИ ГАРДУН ЖУМБОҒИ

(МУҲАММАС)

Осойиш йўқ на туёғ-у, на вужуд, оёққа ҳам,
Гоҳи ботмон гуноҳлардан, нафас йўқ бир оҳга ҳам.
Бузса ғолиб арк-ини ким, тош тўлур минг чоҳга ҳам,
Ҳеч бутун бахт йўқ эканким, донишу гумроҳга ҳам,
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Ким саховатпешадурки, мурувватин топгай ва лек,
Томса ялар дунёдорга ким эшигин ёпгай ва лек.
Иккиси ҳам шом чоғида масчит томон чопгай ва лек,
Лабларига муҳр уриб милён марҳум ётгай ва лек,
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Эзгуликдан чекинса дил, шафқат боғи дўлда қолур,
Шоқол ўзиб, оҳу абад йиғлаб аро йўлда қолур.
Ҳижрон қаҳ-қаҳ урар бўлса, ёдгоралар қўлда қолур.
Мажнунлари саҳрода-ю Лайлолари чўлда қолур.
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Телбаликлар ғувурига тўладир чарх майхонаси,
Ғувурлари тинмасин ҳеч, тинса тўлар паймонаси.
Донишлари йиғлаб кулса, думбуллари ҳайронаси,
Зиё излаб етганида жизғанакдир парвонаси.
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Ким туғилмиш, минг шукурлар этсалар ҳам кам аслида,
Омад ҳам бир битик эрур, пешонада жам аслида.
Битик кимга шодлик берса, кимларгадир ғам аслида.
Хоҳи шоду, хоҳи ношод, охир кўзи нам аслида,
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Бу азал жумбоғинин ким қошида Турсун не десун,
Кўҳна олам армонларин бошида Турсун не десун,
Бу жумбоққа бардош қани дошида Турсун не десун,
Ўн саккиз минг олам кўзин ёшида.Турсун не десун,
Бу азал жумбоғини идрокга ошно топмадим.

Турсун МУҲАММАД.

Саломатлик

ДОЛЗАРБ МАВЗУДА

Шаҳар Саломатлик марказида «Йод етишмовчилик касалликларининг диагностикаси, даволаш ва профилактикасининг долзарб муаммолари» мавзуида шаҳар амалий анжумани ўтказилди.

Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармаси шафелигида шаҳар эндокринология диспансери, эндокринологик илмий-текшириш институти ва Германиянинг «Мерк» фирмаси томонидан уюштирилган ушбу йиғилишда педиатр ҳамда акушер-гинекологлар иштирок этдилар.

— Ҳозирда йод етишмовчилиги касалликлари учраб турган бир даврда ушбу анжуманнинг ўтказилиши айни муддаодир, — деди Эндокринология илмий-текшириш институти директори Саид Исмоилов, — Негаки, йиғилишдан тўғри хулоса чиқарган ҳар бир шифокор жойларда йод етишмовчилиги хасталикларини имкон қадар турли асоратларсиз даволашга ҳаракат қиладилар.

Саид Исмоилов йод етишмовчилиги шароитида қалқонсимон без касалликларини жарроҳлик усули билан даволашнинг хусусиятлари ва бу борада олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтди.

Шунингдек, анжуманда иштирокчилар йод етишмовчилиги касалликларининг келиб чиқиши, уни ташхислаш таснифи ва даволаш профилактика тадбирларининг замонавий йўналишларини Тошкент шаҳрида амалга ошириш режалари, янги туғилган болаларда гипотиреоз скрининги ва шу йўналишдаги янги режалар, эндемик бўқоқни шаҳарда болалар ва ўсмирлар орасида тарқалганлиги ва унинг даволаш-профилактика тадбирлари хусусида ҳам фикр-мулоҳазалар билдиришди.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.

Таълим

ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ ДАРСЛИКЛАРИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси Ёлқин Тўрақулов кўпгина йирик монографияларнинг муаллифи сифатида мамлакатимизда, қолаверса чет элларда ҳам яхши танилган. Академик йирик биолог олим сифатида қатор дарслик ва ўқув қўлланмаларининг муаллифи ҳамдир.

Унинг, айниқса, «Биохимия» дарслиги муҳим ўқув қўлланмасига айланиб қолди. Олимнинг ҳамкасблари муаллифлигида яратган «Умумий биология» дарслиги эса умумтаълим мактабларининг 10-11- синфларида ўқитилмоқда.

Ана шу иккала адабиёт «Устоз» республика жамғармаси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлиги билан ҳамкорликда 1998-99 ўқув йили учун «Йилнинг энг яхши дарслиги ва ўқув қўлланмаси» республика танловида ғолиб деб топилди.

Акбар АЛИЕВ.

Маълумки, кейинги пайтларда Тошкент шаҳрининг санитария тозалиги масалаларига муҳим эътибор қаратилмоқда. Бинобарин, шаҳар кўчалари ва майдонларининг ораста бўлганига нима етсин! Ана шу гапнинг чин мағзини чаққан кўпгина ҳамшаҳарларимиз ўзларининг севган шаҳарлари доимо намунали бўлиши йўлида жонбозлик кўрсатмоқдалар. Лекин шу нарсани ачиниш билан таъкидлаш керакки, ҳамма жойда ҳам аҳвол ана шундай кўнгилдагидек эмас. Аҳоли яшайдиган мавзеларда, маҳаллаларда, халқ хўжалиги иншоотларида санитария қоидаларини бузиш ҳоллари ҳамон учраб турибди. Бундай шахсларга ва айрим фуқароларга Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 2 мартдаги «Санитария қонунларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Фармонига, Ўзбекистон Республикасининг «Маъмурий жавобгарлик тўғрисида»ги Кодексининг 53-моддасига биноан жарималар солинмоқда. Шуниси ажабланарлики, ана шу жаримага тортилганлар ичида маҳалла оқсоқоллари ҳам бор. Ваҳоланки, улар ўз маҳаллаларида санитар-тозалаш ишларига бош-қош бўлишлари, маҳалладошларини санитар тозалик ишларига кенг жалб этишлари керак. Шаҳар санитария-эпидемиология хизматининг жарима солиш тўғрисидаги қарорларига биноан санитария қонунларини бузган маҳалла оқсоқоллари ва бошқа фуқароларининг номларини эълон қилар эканмиз, бундан бошқа ҳамшаҳарларимиз ўзларига тегишли хулосалар чиқариб оладилар деган умиддамиз.

• **Миробод тумани бўйича:** «Баҳор», «Истиқлол», «Наврўз» маҳаллаларининг оқсоқоллари — А. Ботиров, А. Файзиев, Г. Олеквянц.

• **Яккасарой тумани бўйича:** «Теппа» маҳалласи оқсоқоли — Ш. Шоумаров.

• **Акмал Икромов тумани бўйича:** «Мустақиллик», «Гулистон» маҳаллалари оқсоқоллари — М. Асадов, Нажимов.

• **Юнусобод тумани бўйича:** «Қошғар» маҳалласи оқсоқоли — У. Шокиров.

• **Собир Раҳимов тумани бўйича:** «Пахта» маҳалласи оқсоқоли — Т. Иноғомов.

Энди қуйида озодалик қонунларини бузган ва бунинг учун жаримага тортилган шахслар билан танишинг.

Шаҳримиз ҳуснига доғ тушираётганлар

ОЗОДАЛИК — ҲАММАМИЗНИНГ ИШИМИЗ

• **Собир Раҳимов тумани бўйича:** «Қизил қуш» кўчасидаги 3 ва 11-уйларда яшовчи Х. Эрматова, К. Сиддиқов; Урсатов тор кўчаси, 18-«А» уйда яшовчи Маҳамадалиева; Нодира кўчаси, 5-уйда яшовчи М. Ризаматова; Зарқайнар кўчасидаги 182-уйда турувчи Ш. Ёқубов; Сағбон кўчасидаги 159-уйда яшовчи Д. Зайнутдинова ва М. Исмоилов; «Мустақиллик» тор кўчаси, 3-уйда яшовчилар Исломов, Х. Иноғомов; 2/5 Қорақамиш мавзеси, 11-«А» уй, 18-хонадонда яшовчи Р. Юнусова; Тансиқбоев даҳасидаги 9-уй, 10-хонадонда яшовчи В. Қличева; Себзор даҳасидаги 34-уй, 208-хонадонда яшовчи Р. Имомалиев; шу даҳа шу уйдаги 34- ва 117-хонадонларда яшовчи С. Толис ва А. Аптеулова; Намуна тор кўчаси, 38-«А» уйда яшовчи Муҳамадалиева; 1/1 Қорақамиш мавзеси, 11-уй, 2- ва 43-, 4 ва 3-хонадонларда истиқомат қилувчи Л. Исянова, Л. Пак, М. Тоҳирова, Муҳамедов; «Марказ-17/18» мавзеси, 15-уй, 28-хонадонда яшовчи Кодонитянц ва шу мавзедаги 4-уй, 176-хонадонда яшовчи Н. Аймуҳамедова.

• **Сергели тумани бўйича:** Охунбобоев кўчасидаги 17- ва 38-уйларда яшовчи Ф. Саидова ва А. Айбашев; шу кўчанинг 40- ва 41-уйларида яшовчи Б. Ботирова ва У. Чинозбеков; Паризод кўчасидаги 93-уйда турувчи Н. Ёрмуҳамедов; Саъдий кўчасидаги 36-уйда турувчи М. Халтаева; «М-3» мавзеси, 34-уй, 59-хонадонда турувчи Л. Брусошова; Паризод кўчасидаги 99-уйда яшовчи Ёрмуҳамедов.

• **Миробод тумани бўйича:** Одоблик кўчасидаги 21, 15-«А», 49-уйларда истиқомат қилувчи Абдураҳмонов, У. Алматова, А. Ҳамидов; 3-Сарбон боши берк кўча, 5-уйда турувчи М. Қўчқорова; Сарбон кўчасидаги 18-уйда яшовчи В. Шулакова; Фарғона йўли 2-тор кўчаси, 34-уйда яшовчи Н. Бороев; Қўйлиқ кўчаси, 22-уйда турувчи Г. Исмоилов; Ипподром кўчасидаги 181-уйда яшовчи Х. Габидулин.

• **Юнусобод тумани бўйича:** Юнусобод даҳаси, 13-мавзе, 19-уй, 9-хонадонда яшовчи Р. Бекмуҳамедов; шу даҳанинг 24-мавзеси, 25-уй, 45-хонадонида турувчи М. Умаров; шу даҳанинг 8-мавзеси, 44-уй, 66-хонадонида турувчи Л. Юсупова; Конибодом кўчасидаги 11- ва 61-уйларда яшовчи Т. Ҳолиқов ва М. Бадалова; Шаҳристон кўчаси, 3-3-уйда яшовчи А. Амиралиев; Конибодом кўчасидаги 9-уйда турувчи Р. Каримов; Юнусобод даҳаси, 8-мавзе, 2-уй, 46- ва 72-хонадонларда яшовчи Усмонов ва Тўраев, 8-мавзедаги 43-уй, 33-хонадонда яшовчи Т. Қорабоева; Юнусобод даҳасининг 9-мавзесидаги 3-уй, 2-хонадонида турувчи А. Чернова; шу мавзенинг 9-уй, 56-хонадонида яшовчи М. Каримқулов; шу мавзенинг 11-уй, 1-хонадонида турувчи Р. Мамадалиев; 8-мавзенинг 46-уй, 46-хонадонида яшовчи Р. Азимбоева; Фирдавсий кўчасидаги 7-уйда яшовчи У. Иноғомова; шу кўчадаги 152-«А» ва 7-«А» уйларда яшовчи И. Мирмуҳамедов ва А. Бобохонов; А. Дониш кўчасидаги 36-уйда турувчи З. Юнусов; Сибирская кўчасининг 43-уйида яшовчи А. Голубев; Юнусобод даҳаси, 9-мавзе, 13-уй, 56-уйда турувчи С. Усмонова; шу даҳанинг 8-мавзе, 50-уй, 82-хонадонида турувчи А. Турсунметов; Аҳмад Дониш кўчасидаги 42- ва 32-уйларда яшовчи А. Расулев ва Камолова; А. Темур кўчасидаги 2-уйда турувчи И. Скваруева; Гуллола кўчасидаги 15, 11, 34-уйларда яшовчи А. Азизов, Л. Устарецова, Х. Рисхўжаев; Нақшбандий кўчасининг 50, 48-«А», 48-уйларида яшовчи А. Сапарова, Н. Шофайзиева, Б. Едгоров; Жалилов кўчасининг 13-уйида турувчи М. Иноятов; Едгоров кўчасининг 4-уйида турувчи Собирова; С. Усмонов кўчасининг 6-уйида яшовчи Х. Тўлаганов; Юнусобод даҳасининг 4-мавзеси, 5-уй, 3-хонадонида турувчи Ю. Омонов; Наманган кўчаси, 50-уйда турувчи Акбархўжаев; Ғайратий кўчасининг 66- ва 64-уйларида турувчи М. Иноятова ва А. Содиқов; «Марказ-5» мавзеси, 41-уй, 13-хонадонда турувчи К. Ҳамидов; Барнауль кўчасининг 73-уйида яшовчи А. Абуқайинов.

• **Яккасарой тумани бўйича:** А. Қаҳҳор кўчаси, 29-уйда турувчи Ф. Милитин; Раснова кўчаси, 5-уйда яшовчи О. Маҳмудов; Яковлев кўчаси, 37-уйда турувчи Актянов; Б. Бобоев кўчаси, 115-уйда турувчи Р. Бекжонов; Стародубцев кўчаси, 47-уйда яшовчи Х. Сатторова; Гордеев кўчаси, 20-уйда турувчи Н. Собитова; Р. Люксембург кўчаси, 7-уйда турувчи Ш. Акбаров; А. Термизий кўчаси, 78-уйда яшовчи М. Сайдалиева; Сирожиддинов кўчаси, 138-уйда яшовчи А. Абдуллаева.

• **Шайхонтоҳур тумани бўйича:** Шомаҳмудов кўчаси, 2-тор кўча, 8-уйда турувчи С. Солиев; шу кўчанинг Чилонзор тор кўчаси, 12-уйда яшовчи Д. Шодимбоев; Кохота кўчаси, 68-уйда турувчи С. Аҳмедова; Сарумдон кўчаси, 52-уйда турувчи Ф. Низомов; Қизил Шарқ кўчасининг 17, 20, 11, 42, 46-уйларида яшовчи А. Файзиев, Ю. Абдусаматов, Ш. Қосимов, Шукриллаев, Камолова.

Юқоридаги рўйхатдан кўриниб турибдики, шаҳримизда истиқомат қилаётган аҳоли ўртасида унинг санитар тозалигини риоя қилишга эътибор бермаётганлар кўпчиликни ташкил этади. Жаримага тортилган юқоридаги шахслар шаҳар санитария-эпидемиология хизмати ходимлари томонидан аниқланган айрим кишилардир, холос. Афсуски, бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Лекин ундан бошқа фуқаролар ўзларига тегишли хулосалар чиқариб оладилар, деб ўйлаймиз. Чунки шаҳримиз озодалигини сақлаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз бўлмоғи керак. Буни унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!

Турмуш чорраҳаларида

ҲАЁТХОННИНГ ОНАСИ КИМ?

Манзура хола ўша кунни сира унутолмайди. Ўша дам, ўша соат бир умр ёдида муҳрланиб қолган.

• Суд материалларидан:

— Одатим бўйича эрта тонгда ўрнимдан турдим. У ёқ, бу ёқни йиғиштириб чой қўйдим. Қайнагунча ахлат челакни бўшатиб кела қолай, деб ташқарига чиқдим. Ахлат қутиси биз яшаб турган уйдан 50 метрлар чамаси узоқликда жойлашган бўлиб, ундан 3-4 та туташ уйлардаги хонадонлар фойдаланиб туришарди.

Яқин бориб энди челакни ағдарай деб турсам ғалати манзарага кўзим тушди. Дастлаб биров итинини, мушугинини ташлаб кетибди деган хаёлга бордим. Кейин эшитилар-эшитилмас овоз чиқариб қимирлагандек бўлди. «Тирик». Бирдан хаёлимга шу фикр келди. Уволидан қўрқиб чиқариб юборай дедим. Қўлимни ахлатга тиқиб даст кўтардим. Қай кўз билан кўрайки, у янги туғилган чақалоқ эди.

Даҳшатда қотиб қолдим. Бир зум саросималаниб туриб совуқдан жунжикиб қотиб қолай деган бир парча этнинг ҳаётини сақлаб қолиш учун бағримга босганимча уйга югурдим. Шунда рўпарадаги уйнинг юқори қаватидан совуқ овоз эшитилди:

— Ҳа, қўшни, тинчликми?

Қарасам Салимахон, бўйига етган қизи Анзират билан пешайвон деразасидан мени кузатиб туришган экан.

— Вой, бола кўр қилгур, тирноққинага зор бўлгур, кимдир уволидан қўрқмай, янги туғилган чақалоқни яланғочлаб ахлат қутига ташлаб кетибди, — дедим титраб-қақшаб.

— Кўрмасликка олиб кетавермайсизми, қўшни. Шуни деб бошингизни балога қолдириб нима қиласиз? Ё ўзингизнинг тўққиз болангиз камдек уни асраб олмоқчимисиз?

Худодан қўрқмай шундай гапни айтаётган она-бола билан ади-бади айтиб ўтиришни эп билмай индамайгина йўлагимизга кириб кетдим.

Эшикни очиб уйга киришим билан эндигина уйқудан уйғонган болаларим дув атрофимни ўраб олишди. Нима гаплигини уларга айтгунимча, каттам Баҳодир шифокор эмасми, дарҳол болани силаб-сийпаб, муолажа қила кетди. Бир соатлар чамаси ўтгач ҳолдан тойган бола ўзига келди. Овоз чиқариб йиғлади. Янги меҳмон қизалоқ эканлигини шунда билдик.

Очликдан ҳолдан тойган болага шу тобда она сути зарур эди. Ўйлаб-нетиб ўтирмай кўкрагимни оғзига тиқдим. Кечгача болани парваришлаб ювиб-тарадик. Кийинтирган эдик, бинойидек, суйса суйгудек қизалоқ бўлди-қолди.

Кечқурун оиламиз билан маслаҳатлашиб Ҳаётхонни (бир ўлимдан қолган бегуноҳ гўдакнинг бундан кейинги ҳаёти порлоқ бўлсин деб ўзимча унга шундай ном қўйдим) ўзимизга фарзанд қилиб олишга аҳд қилдик. Шундай қилиб ўнта болага она бўлдим...

Йиллар ўтгач ҳамма нарса изга тушди. Узунқулоқ гаплар унутилди. Ҳаётхон дуркун, қувноқ ўсди. У боғча ёшидан ошиб, мактабга қатнай бошлади.

Бир кун мактабдан кечроқ қайтди.

— Вой, болагинам-ей, яхши келдингми? Бир хавотир олдим, — шундай сўзлар билан одати бўйича қизига қучоғини кенг очди онаизор.

Бу гал Ҳаётхон онасининг қучоғига отилиб эркаланмади, бўйнига осилмади. Остонада турганича индамай кўзидан дув ёш тўкди. Манзура хола бир нарсани сезгандек, кўнгли алланечук бўлиб кетди.

— Тинчликми, дўмбоғим? — сўради дарҳол қизининг кўз ёшларини артиб.

Ҳаётхон чидаб туролмади. Ичидан келган кучли хўрсиниш билан онасининг кўксига бош қўйди. Гўё ҳозир биров торткилаб она-болани айириб оладигандек, унинг бўйнига чирмашганича юз-кўзларидан тинимсиз ўпди.

— Ойижон, мен сизнинг болангиз эмасманми? Сиз мени ахлат қутидан топиб олганмисиз?

Холанинг аъзойи баданини муз босди. Миясидан товонигача бир нарса йўрғалаб ўтгандек бўлди. Ҳаётхоннинг ўкинч ва қандайдир илтижо билан айтган ушбу сўзи олдида лол қолди. Нима десин? Етти йил авайлаб ўстирган болам дея бутун меҳрини, қалб қўрини бахшида этган қизалоғининг кўнглига озор етказмайдиган қандай гап топсин? Мурғак қалбни яраламайдиган шундай сўз борми ўзи? Қайси ноинсоф йиллар қатига яширинган бу сирни ўйламай-нетмай унга етказа қолди экан?

Она бечора ҳар қанча уринмасин бир сўз тополмас, шу тобда саволига аниқ жавоб кутиб турган қизалоғининг кўнглига таскин беришдан тили ожиз эди. Шу аллозда қанча вақт ўтди билмайди.

— Буни сенга ким айтди?

Охири оғзидан чиққани қуруққина шу сўз бўлди:

— Салима хола...

— Шунақами? Ҳали қараб турсин, у хотинга кунини кўрсатиб қўяман.

Йўқ, Салимахонга кунини кўрсатиб қўймади Манзура хола. Бекорга гап-сўз кўпайишидан истиҳола қилиб индамади. Ақалли сан-манга бормаган бу хотинга ўртадаги сирни очиш нима учун керак бўлиб қолганини ўйлаб, ўйига етолмасди. Кўп ўтмай оиласи билан бамаслаҳат бу уйни тарк этиб, шаҳарнинг бошқа бир тарафидан жой олиб кўчиб кетди.

Бир яхши гап, бир ёмон гап унутилмаслиги рост экан. Ўшанда онасидан саволига тузук-қуруқ жавоб ололмаган Ҳаётхон кунларнинг бирида бу гапни яна қўзғатади. Бу сафар Манзура хола ўзини қўлга олди. Усталик қилиб бўлсада Ҳаётхоннинг ҳақиқий онаси ўзи эканлигига ишонтирди. Шу билан ёпиғлиқ қозон ёпиғлигича қолди. Қизининг келажак бахтини, қолаверса ёш боланинг кўнглини чўктирмаслик учун шундай қилди.

• Салима опанинг суддаги кўрсатмасидан:

— Ўшанда қилгуликни қилиб қўйиб ўзимиз бармоқ тишлаб қолдик. Шайтон йўлдан урмаса шундай қилармидик? Ҳақ гапни гапирмай иложим йўқ. Чиндан ҳам Ҳаётхон менинг набирам, қизим Анзиратнинг қизи. Лекин отасининг зоти-тагининг йўқлиги, бунинг устига беникоҳ туғилган бола хусусида бўладиган гап-сўзлар, маҳалла-кўй, қариндош-уруғлар дашномидан қўрқиб шундай йўл тутишга мажбур бўлдик. Қизимнинг ҳомиласини сир тутдик. Уни ўзим туғдирдим. Кўзи ёриши билан қизим: «Болани йўқотинг», деб туриб олди. Ярим тунда уни ахлат қутисига ташлаб келдик. Эрталаб ҳайрон бўлиб ойнадан қараб турсак, қўшнимиз Манзура хола болани бағрига босганича уйи томон югуриб келаяпти.

Қизалоқ кўз олдимизда ўсди. Анзират қайта бола кўрмади. Шифокорларга кўрсатсак унинг бутунлай туғмайдиган бўлиб қолганлигини айтишди. Шундан кейин Ҳаётхонга баттар суқланиб боқадиган бўлдик. Уни ўзимизники қилиб олиш йўлларини қидирдик. Шунда мен қизалоқнинг кўнглига қўл солмоқчи бўлиб уни уйга чақирдим. Энди гап очган эдим, у сўзимни охиригача эшитмай, ҳўнграб йиғлаганича югургилаб кетди. Манзура холанинг айюҳаннос солишини кутгандик. Шу орқали бутун сир очилар деб ўйлагандик. Афсус, бундай бўлмади. Ҳеч кимга билдирмай оиласи билан сирли ғойиб бўлди. Шундан бери қизим бечора билан уларнинг хонадонини излаймиз...

Йиллар ўтиб ҳаёт она ва болани яна учраштирди. Бу сафар Ҳаётхон оила қуриб, олий маълумотли шифокор бўлганида улар учрашишди.

Тунда машина ҳалокатига учраб унинг палатасига келтирилган 40-45 ёшлар чамасидаги аёлнинг аҳволи оғир эди. Ҳар дақиқа ғанимат. У зудлик билан жарроҳлик столига ётқизилмаса кеч бўлиши мумкин. Ўйлаб ўтиришга вақт йўқ. Ўша куни бўлимда навбатчилик қилаётган Ҳаётхон бу вазифани ўз зиммасига олди. Бир неча соатлик ўлим билан олишув омадли якунланди. Бемор мўъжиза, аллақандай тасодиф туфайли омон қолди.

Анзират эндигина оёққа турган кезлар эди. У халоскори, қўли енгил шифокор Ҳаётхондан минг айланиб ўргилар, палатага кирди дегунча уни алқашдан бўшамасди. Ҳаётхон ҳам иложи борича бир ўлимдан қолган бу хотиннинг кўнглини кўтарарди.

Шундай диллашув онларининг бирида палатадош беморлардан бирови уларга тикила туриб: «Ё тавба, худди қуйиб қўйгандек бир-бирингизга ўхшайсизлар-а, мабодо опа-сингил эмасмисизлар?» деб қолди. Олдинига ҳазил-ҳузул бу гапларга Анзират унча эътибор бермади. Бу сўзлар бошқалар томонидан ҳам тез-тез қайтариладиган бўлгач, ғалати бўлиб ўйланиб қолди. «Дўхтир қизнинг» таги-зотини суриштиришга тушди. Кейин билса...

Куни кечагина оғзидан бол томадиган Анзиратнинг бирдан «кетаман»лаб қолганига ҳамма ҳайрон. Шифокорлар, ҳатто Ҳаётхоннинг ялиниб-ёлборишлари ҳам кор қилмади. Ўжарлик ва қайсарлик қилиб касалхонадан муддатидан илгари чиқиб кетди.

• Анзиратнинг суддаги кўрсатмасидан:

— Ўшандан бошлаб тинчим йўқолди. Қандай йўл билан бўлсада қизим билан учрашишни, унга бор гапни айтиб, кечирим сўрашни ўз олдимга мақсад қилиб қўйдим. Турли режалар туздим. Ойимни ишга солдим.

— Қўй болам, — дедилар у киши. — Орадан йиллар ўтиб кетди. Бор гапни айтганинг, минг тавба-тазарру қилганинг билан қизинг барибир қайтмайди. Тақдирга тан бер. Ҳали ҳам кеч эмас, кўзинг очилган бўлса бирор эркак билан турмуш қур. Балки худо сенга ҳам фарзанд ато этиб қолар.

— Кўнглимни кўтармай қўя қолинг, ойи, — дедим уларга. — «Манаман» деган аёллар соч ёйиб турганда мендек қаримсиқ хотинга эр гўрда топиладими?

Ойимнинг қаршилигига қарамай қизим билан учрашиш учун унинг ишхонасига бордим.

— Вой Анзират опамисиз, келинг, — деди у кўзларига ишонмай. — Тузук бўлиб кетдингизми? Хизмат?

Юрагим бир силкиниш билан хазонга айланадиган дарахт япроғидек титраб турсада ўзимни аранг босиб у билан кўришдим. Ортиқча гапга ўрин ҳам йўқ эди. Йиғладим, сиқтадим. Хуллас бор гапни айтдим.

— Ҳазиллашаяпсизми опа? — деди у менга синчков тикилиб.

— Йўқ. Бор гап, ҳақ сўзни айтаяпман. Сен менинг қизимсан. Мен сени туққан онангман...

• Ҳаётхоннинг суддаги кўрсатмасидан:

— Ўша куни хаёлимга турли ўй-фикрлар келди. Ўзимни дунёдаги энг бахтсиз, ўзгалар учун заррача нафи йўқ инсон ҳисобладим. Пешонам шу қадар шўрлигидан афсусландим. Лекин мени тарбиялаб, кўкрак тутиб иссиқ бағрига босган қари онам, оилам ва бир-биридан ширин икки фарзандларимнинг борлигига шукр қилдим.

Хаёллар оғушида она ҳовлимга қандай келиб қолганимни билмайман. Айвонда кўрпа қавиб ўтирган онам мени кўриб дарҳол ўринларидан турдилар. Югургилаб келиб айланиб-ўргилиб кўришдилар.

— Ўзим шу тобда сени ўйлаб ўтирган эдим. Кечаси тушимга кирибсан, болам, — дедилар улар.

Она кўнгли сезувчан бўлади. Мен билан кўришаяптилару бир нохушликни англагандек билинар-билинмас лаблари титраб турибди. Атрофимда парвона бўляптилару кўзларидаги маъюслик аломати шундоқ сезилиб турибди.

— Ўзинг келдингми, нега набираларимни олиб келмадинг? Уларни бир соғиндим, бир соғиндимки, бугун ўзим бормоқчийдим. Ўтир. Мен ҳозир чой қўйворай.

— Керакмас. Чой ичмайман. Кетаман, ойи.

— Вой, нега келдингу, нега кетасан? Бирор гап борми болам? Биров хафа қилган бўлса тўғрисини айтавер, яширма. Ахир менга — ўз онангга кўнглингни очмасанг, кимга очасан?

Нима дейман? Нимадан бошлай? Мени деб чеккан жафоларингиз камми онажоним, шунча кўргуликлар эвазига қариб, зада бўлиб қолган юрагингизга ханжардек ботадиган бу сўзларни қандай айтай?

Ё тавба, баъзан истамаган нарсанг бирдан хаёлингга келиб қолади-я. Шу чоқ қулоқларим остида Анзират опанинг: «Мен сенинг туққан онангман» деган сўзлари эшитилгандек бўлди. Беихтиёр икки онани бир-бирига таққослайман. Бири дардкаш, меҳрибон, бағри иссиқ, болажон. Иккинчиси... Ахир қайси тил билан уни «она» деб айтай.

— Ҳа, болам, оғзингга талқон солиб олганмисан?

Онажонимнинг шу сўзларидан ўзимга келдим. Индамай ўрнимдан туриб бўйниларидан қучдим. Ёш боладек эркаланиб йиғладим.

— Айт, айтақол, эркам. Нима бўлди сенга?

Кейин ўзимни босиб олиб, минг андиша билан бор гапни айтиб бердим. Дилларига озор етказмайдиган қилиб айтдим. Охирида: «Менинг онам сизсиз. Сиздан бошқа онам йўқ мени», дедим қатъий қилиб.

— Мени кечир, қизим. Аслида ўшанда бор гапни сенга айтишим керак эди. Лекин қандай қилайки, мен ҳам сенга ўрганиб қолгандим. Сени йўқотиб қўйишдан қўрқардим. Ўзим кўкрак сути бериб боққан фарзандимнинг бирдан бегона бўлиб қолишини истамасдимда, мен ҳам.

Она-бола узоқ ҳасратлашдик, дардлашдик. Кетар чоғимда ойим:

— Тез-тез келиб тур, болам. Акаларинг, келин ойиларингни йўриғи бошқа, сеники бошқа, — дедилар юзимдан ўпиб.

Шу гапдан алланечук кўнглим бирдан ёришиб кетди. Шундай меҳрибон, мунис онам борлигидан фахрланиб уйга қайтдим...

Зукко газетхон тегишли хулосани ўзи чиқариб олади, деган ниятда биз ҳам шу ерда мақолага нуқта қўйдик. Назаримизда суднинг бу оилавий можаро ҳақидаги батафсил ҳукмини изоҳлаб ўтиришга ҳам ҳожат қолмаган эди.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Хиёбонларимиз дам олиш кунлари мана шундай гавжум.

Рустам Шарипов олган сурат.

Қатра

ТОНГ ТАЪРИФИ

Қуёшимиз сахий нурини яна бошимиз узра сочиб, кузнинг янги бир тонги отди. Киши кайфиятига дахлдор табиат, уйқуга кетган қушларга ҳам зум ўтмай жон киради. Мунаввар тонг ҳар саҳар ана шундай дилбар, суйимли ва ардоқли. Дарахтлардаги япроқларда янги кун сурури билан ҳоким. Дилда ажиб туйғулар ҳукмрон. Хазонлар ҳар лаҳза пойимизга пар поёндозларини тўшайди. Қушларнинг чуқур-чуғури билан бошланади аслида сабуҳий саҳарлар.

Муздек сувда юзни бир чайиб олгач, тилингга келган илк калима шу бўлади: «Худога минг қатла шукр, Яратганингга шукр», «Инсонлар билан бирга яшаш имкони борлигига шукр» номли эҳтиром, шукрона айтгинг келади такрор ва такрор.

Мен Сени севаман, муқаддас Ҳаёт,
Умидлар қалбимда макон қуради.
Бунда меҳр бисёр, оқибат тўкин,
Бунда Бахт гаштини ҳамма суради.

Мен Сени севаман, эй Олий Инсон!
Кел, дўстона азиз, қилайлик таъзим.
Яшайлик ҳавасда токи урар жон —
Тараннум этолсин умримиз назм!

Турмушнинг бу гўзал маъволари кишини ҳаёлот аталмиш қасрларга бошлайди изнсиз. Майсалар шивири ўтган кунларингиздан доно ҳикматлар тўкади. Севиб, севилиб яшар экансан, чигалли муаммолар, турмуш ташвишлари барҳам топиб бораверади вақти-вақти билан. Зеро, яхши маънодаги ҳаловатсизлик ҳам Олий Бахтнинг белгисидир.

Мазмунларга, маъноларга уйқашиб кунлар қувалашиб ўтаверади. Хотира дафтарингга жозибадор кунлар муҳрланаверади.

Қош қорайди. Зум ўтмай борлиқни тун қўйнига олиб, само-ю ерни зулумот қоплайди.

Олдинда эса яна мунаввар оппоқ Тонг кутмоқда Бизни.

Тонгингиз қутлуғ бўлсин, азизлар.

Муқаддас ЮСУПОВА.

Бу — қизиқ

ЎЛИМДАН СЎНГГИ ҲАЁТ

Гавая университети олимлари ўлган китнинг скелетини денгиз тубига тушириб кўришгач, унда яшаш учун керак бўлган кўплаб моддалар борлигига амин бўлишди.

Океаншунос Крайг Смит ва унинг гуруҳи 4000 фут (тахминан 1200 метр) чуқурликда, Лос-Анжелесдан узоқ бўлмаган ерда турган китнинг скелети устида турли хил моллюскалар, мидия ва бактериялардан иборат бўлган қатлам ҳосил бўлганининг шоҳиди бўлишди. Бу ҳолат кит суякларидан ҳосил бўлгувчи табиий кимёвий бирликларнинг организмнинг шаклланишига ва унинг ҳаётига ўсимликлардан кўра кўпроқ таъсир кўрсатишини исботлайди.

ОЛДИНДАН БИЛИШ ИСТАГИ

Француз олимлари томонидан қилинган тажриба она қорнидаги ҳомилани дастлабки ойларидаёқ қайси жинсга мансуб эканлигини юз фоиз аниқлаш мумкинлиги ҳақидаги янгилик мутахассислар томонидан юқори баҳоланса-да, аммо оддий одамлар томонидан кутилмаган қаршиликка учради.

Ҳомила пробиркада содир бўлиши керак, бундай ҳолат эса бугунги кунда кам бўлиб, асосан фарзандсиз оилалар учун қўлланилаётир. Кўплаб олимларнинг фикрича, жинсни танлаш баъзи бир ирсий нохушликларга сабаб бўлиши мумкин экан. Масалан, гемофилия (қон кетиши касали) фақат эркак жинсидан бўлиб, ота-оналарнинг хоҳишига кўра бундай касаллик бўлса, фақат қиз болани дунёга келтириш ҳақидагина сўз бўлиши мумкин. «Паризьен» газетасининг одамлар ўртасида ўтказган сўровларига кўра кўпчилик фарзандини қайси жинсга мансублигини аввалдан билишни истамаслигини айтди. Улар бундай ҳолат «табиатга қарши» деб ҳисоблашмоқда.

Маъпура НАБИЕВА тўплаган.

Шахмат

ҚАТНАШИШНИНГ ЎЗИ ШАРАФ

Айни кунларда Испанияда болалар ва ўсмирлар ўртасида жаҳон биринчилиги учун давом этаётган мусобақалар қизғин паллага кирди.

Республикамиз спорт шарафини 16 ёшгача бўлганлар орасида самарқандлик халқаро мастер Иброҳим Ҳамроқулов, 14 ёшгача бўлганлар орасида наманганлик спорт усталигига номзод Баҳодир Холмирзаев билан қаршилик Анвар Ражабов, 12 ёшлилар орасида эса тошкентлик ФИДЕ мастери, Осиё чемпиони Антон Филиппов ҳимоя қилаётган бўлса, қизлар турнирида 16 ёшгача шахматчилар орасида наманганлик Ольга Сон, 14 ёшлилар ўртасида шаҳримиз вакиллари Елена Лёвушкина билан Муяссар Ортиқова ва 12 ёшлилар орасида чироқчилик Сарвиноз Эргашевалар кўтаринки руҳда дона сурмоқдалар. Дастлабки хабарларга кўра Иброҳим Ҳамроқулов ва Елена Лёвушкиналар вакилларимиз орасида ҳозирча энг яхши натижаларни кўрсатиб туришибди. Натижалардан қатъи назар ёшларимиз истиқлол туфайли ана шундай имкониятларга эга бўлишларининг ўзи катта шарафдир.

Мамажон МУҲИДДИНОВ.

Хандалар

Тунги соат 3 да хонада телефон жиринглади. Уй эгаси уйқули титроқ овоз билан жавоб берди:

— Эшитаман...

— Бу уй телефон номери шунақа — шунақами?

— Ақлдан озибсиз! Бизда умуман телефоннинг ўзи йўқ-ку...

* * *

Бир киши танишини кўриб деди:

— Эрталабки салом! Бунча, қаерга шошаяпсиз?

— Мен ўз боғ ҳовлимни ҳар эҳтимолга қарши ёнғин ва дўл бўлиб қолишидан олдин уларни ижтимоий суғуртадан ўтказиб қўйишга шошиляпман.

— Ёнғиндан десангиз — тушунарли, аммо дўлни қандай ёғдирасиз?

* * *

Боладан дўсти сўради:

— Тиш дўхтирига бордингми?

— Ҳа.

— Кейин нима бўлди?

— Билмадим. Ўша тишимни дўхтир уйида олиб қолганди...

Русчадан Байт ТУРДИЕВ таржимаси.

Бош муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Илгари эълон қилинган **очиқ турдаги «Тошкент шаҳар телефон тармоғи»** акциядорлик жамияти акционерларининг йиғилиши **1998 йилнинг 6 ноябри соат 13.00 га қолдирилади.** Акционерларни рўйхатдан ўтказиш соат 12.00 дан Тошкент шаҳар, Т. Шевченко кўчаси, 17-уйдаги манзилда ўтказилади.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»
Сизнинг рекламаларингизни, хусусий эълонлар ва хусусий бизнес бўйича эълонларни, шунингдек таъзияларни, таваллуд кунлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қутловларни, никоҳ эълонлари ва шунга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.
Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.
Маълумотлар учун телефон: 133-28-95.
Факс: (3712) 133-29-09.
МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 204 -ХОНА.

• Мактабга инглиз тили ўқитувчилари керак. Тел: 50-02-31.

Тошкент шаҳар ҳокимлигининг Молия бош бошқармаси Яккасарой тумани молия бўлими мудири Асатулло Тошвоевич Каримовга отаси **Тошвой КАРИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Молия институти жамоаси Математика кафедраси доценти Эгамназар Норбоевич Мамуровга отаси **Норбой ота МАМУРОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар – 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 209

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0489. Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 ❖ Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. 1 2 3 4 5 6.